

A
L 335

J. Sudrabkalns

**BRĀLU
SAIMĒ**

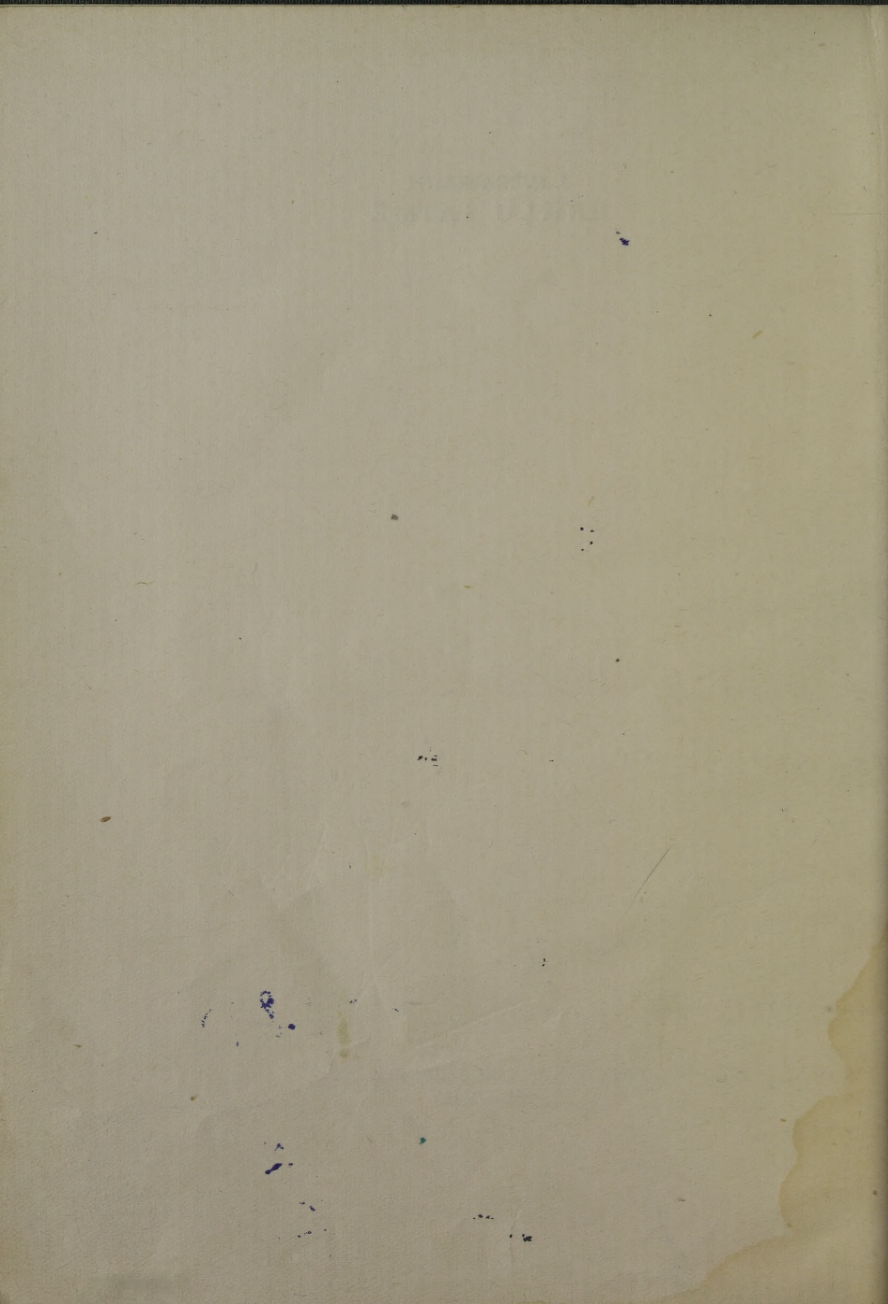
dzejas

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

J. SUDRABKALNS
BRĀĻU SAIMĒ

LATVIJAS VALSTS IZDEVNIECĪBA
RĪGĀ 1948

L $\frac{A}{1335}$

J. SUDRABKALNS

BRĀĻU
SAIMĒ

0309065499

Latv. PSR Valsts bibliotēka

Inv. 621.875

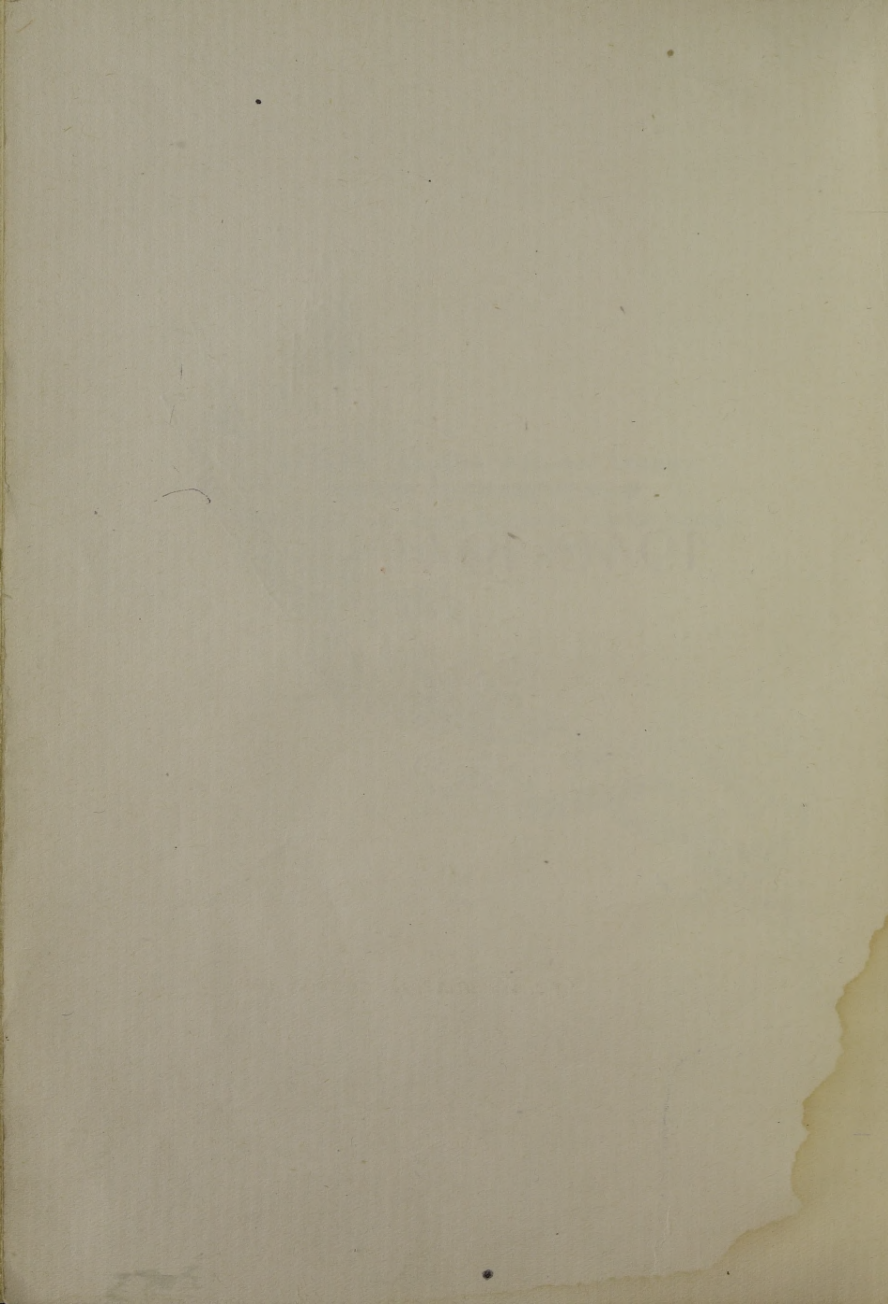

1953

Ar PSRS Ministru Padomes lēmumu
JĀNIM SUDRABKALNAM
1948. gadā par dzeju krājumu «Brāļu saimē»
piešķirta Staļina premija.

1940-1941.

Kremlī satiekas brīvas tautas.

MIERA VALSTS

Lidoņi dzimtenes tālumuš taujā;
Bangojot kuģus ceļ rietumu šalts,
Tālu zib zelta grauds austrumu kraujā.

Droši cērt cirvis, un dziļi dzeļ kalts,
Mierīgi asni zeļ velēnā maigā,
Māti un bērnu sauc azaida galds.

Rudeņu vējos met spožumu vaigā
Ciņu un uzvaru mēnesis bargs.
Asniem un bērniem par gādnieku staigā
Padomju miera valsts robežu sargs.

1940.

Padomju zemes romes pilnais darbs

BURTS

No «Padomju Latvijas» sienas avīzes
«Rotacija».

Burts ir karavīrs —
Sen, jau sen tā sacīts.
Viņa zobens tīrs,
Asinīm nav slacīts, —
Drupās triec viņš tumšo varu,
Uzveikdams ar garu.

*

Vienam burtam liela loma,
Zūd un aug ar viņu doma,
Uzmaniet cits citu stingri,
Esiet skaidri, esiet vingri!

Nedot vietu vārdam liekam,
Lai uz priekšu ātrāk tiekam!
Nejust bažu, nejust baiļu,
Cīnoties par dzīvi daiļu!
Burts un vārds, lai cik tas mazs,
Vingri vadīts — zobens ass.

*

Burti,
Rindās stāt!
Lielā darba stunda klāt.

1940.

BRĪVĪBAS SARGS

Mājup no robežas vakarā ziemu
Jātnieks auļo pa puteni bargu,
Ierauga zeltainiem logiem ciemu —
Tā mana tauta, tai es par sargu.

Negantas ziemas un nīkņas cīņas
Kareivim atmiņā rādās kā dzīvas:
Naidnieki plūda kā smiltis, kā zvīņas,
Ielēca kalnus un upju grīvas.

Projām nu visi, kas brīvību skauda,
Padomju apvārsni tālu redz tīru,
Mierīgi sazaļo vārpa no grauda,
Drosmīgu skatu zēns izaug par vīru.

Kareivi, sarkanais kareivi, nodreb
Rītos un rietumos ļaunuma vērpējs,
Visur tu pretī cel šauteni modri,
Pastāvi kaujās kā tēraudā tērpies.

Mājup no robežas vakarā ziemu
Aizauļo jātnieks pa puteni bargu,
Sveicina līksmi no ciema uz ciemu
Padomju ļaudis brīvības sargu.

1941.

AMURAS LĀSE

Lasu par Amuru. Kuģis peld dienām.
Sārti kā kaujā kvēl mākoņi kraujā,
Straume rauj projām no akmeņu sienām.
Iesmeļu austrumu ūdeni sauajā,
Piliens kā dimants pie skropstām man salst, —
Ātspīd šai lāsē man varena valsts.
Redzu es darbīgas pilsētas, ciemus,
Dārzus ar zeltainiem āboliem zienu.
Brīvas reiz tautas no pagātnes cietumiem,
Sastaro vienkopus rīti ar rietumiem.
Visu to rāda man lāse, kas krita
Acīs no lapas kā pasaule cita.
Aizveru grāmatu. Pricīgi paguru,
Laizdamies lejup ar kuģi pa Amuru,
Zeme un dzīve man lielāka kļuva,
Laimīga nākotne gaiša un tuva.

1941.

Jaunās dienas austrumu ap

BATALJONS

*Parīzes komunas laikā kāds komunaru
bataljons cīnījās bez maiņas veselu mēnesi.*

Komunas vēsture.

Jau trešā nedēļa drīz būs galā,
Kopš cīnās bez maiņas bataljons, —
Tik ilgi pat kurmis neturas alā,
Kur miers un klusums, un līdzens klons,
Tur, Parīzē, plosās elle traka,
Rauj elpu asins un pulvera smaka,
Bet, lodēm kā bitēm sīcot spietā,
Stāv bataljons savā vietā.

Tur neprasa vīri, kad atnāks maiņa,
Cik ilgi vēl kauju viesuļi šalks.
Nāk sievas un mātes un dod no saiņa
Kam maizi, kam kreklu, guldz vīna malks.
Tad jauneklis sviedrus piedurknē slauka
Un aizgūtnēm skūpstā līgavu jauku,
Tver šauteni atkal rokā cietā,
Stāv bataljons savā vietā.

Jau varoņu rindas kļuvušas retas,
Bet tiem, kas paliek, ir trejvīru spēks,
Kad kauli sāk smelgt un krēsla metas,
Tie domā par sauli, kas cilvēcei lēks.
Rej Versaļa Tjera suņu riklēm,
Vairs zvaigznes nespīd caur dūmu tikliem,
Bet liesmo ik asins lāse lietā,
Vēl bataljons savā vietā.

Un mēnesis kaujās apritēja.
Bij bedrēs un gruvešos Parīzes klons,
Bet varoņu drosmi nezaudēja
Ne mirkli Komunas bataljons.
Tur vīri pieķērās zobena spalām
Un cīnijās visi līdz pašam galam, —
Tie sveica nākotni saules rietā
Un palika savā vietā.

1941.

MAIJS

Šai dienā latvietis sveic brīvās tautas
No rietumiem līdz tālām rītu jūrām,
Pie karoga viņš zvērot roku liek —
Lai mūsu rokas cieši kopā skautas,
Lai gatavi mēs esam cīņām sūrām,
Lai visas tautas brīvas tiek.

Lai zaļo dārzi, druvas nobriest ražām,
Lai mūžam padomēm ir stipra vara,
Kas naidniekiem un skauģiem drebēt liek,
Lai strādnieks, zemnieks, zinātnieks bez bažām
Pa savām mājām mierīgs darbu dara
Un visas tautas brīvas tiek.

*

Kas ir vēl liksmāks, kas ir vēl drošāks
Par cilvēku saimē?
Draugi visapkārt acīm tik spožām,
Kā mirdz tikai laimē.
Draugi visapkārt, viegli tad sokas
Visgrūtākā gaita.
Nekļūsti skumīgs, tīrt ja sāk rokas —
Nav palīgiem skaita.
Upes redz valdām, klintis dzird šķeļam,
Kaist padomes rosmē.
Komunas valstī gala nav ceļam
Un cilvēka drosmei.

Strinkš kokļu štigās senas teikas,
Kā zelta bites dziesmas dūc:
Vai gudrās varoņtautas sveikas
Un krāšņās rotās zemes krūts?

Vai grieķu marmortempli zaigo,
Spīd rīta ausmā Partenons?
— Tur bargā nāve pļaujot staigā,
Dreb dunot vecais akmens klons.

Vai franču zemē jaukā, saldā
Sāk koki pumpurus jau riest?
— Pa drupām bāra bērni maldās,
Un senā, lepnā slava dziest.

Vai norveģi pa zilām šērām
Vēl naski zveju laivas dzen?
— Tur velti ciema vārtus vērām,
Nav kalnu ledos miera sen.

Vai murgu skautas senās tautas?
Pilns baigu vaimanu tavs stāsts.
— Pret pašu gribu postā rautas, —
Tas vecās varas ļaunais lāsts.

Tur savos režģos, savā viltū
Nu vecais laiks pats sevi bed,
Kā ārprātā tas sacērt tiltu,
Kas cilvēci uz sauli ved.

Bet cauri tumšiem mākoņpūļiem
Skrien cerība kā balta kaija, —
Plūst gaisma spožiem staru kūļiem
Pa visu pasauli no Kremļa maija.

* *

Cilvēks maiju jūt kā skūpstu vaigā,
Kas tam atdod jaunību un sauli.
Kam der jaunība un puķu smarža
Cilvēkiem, kas postā, klaidā, gūstā?
Tie nu vaigā sajūt maija skūpstu,
Sadzird sveicienu no brīvām tautām,
Skata austam piecu staru zvaigzni.
Taisnas liecas muguras, un atskan
Maija zvērests viens un viena dziesma:
Visu zemju darba ļaudis! Kopā,
Kopā esam mēs šai brīdī visi.
Kara laukos, rūpnīcās un druvās
Acis paceliet uz laimes zemi,
Padomes kur uzplaukst zelta ziediem.
Vētrains Oktobris ar maigu maiju,
Mēneši ar gadsimteņu mirdzu
Iekvēr vēsturē ar varoņdarbiem,
Cilvēci ved jaunā, gaišā valstī.
Brīvie, laimes pilnie maija ļaudis,
Rokām sadevušies, piemin cīņas,
Jaunām uzvarām lai pretī dotos, —
Ļeņinu mēs pieminam šai dienā,
Staļins ir ar mums šai gaismas dienā.

1941.

KREMLĪ SATIEKAS BRĪVAS TAUTAS

Jūs lasāt, cik pilsētas grautas,
Cik bēgļu pamet pavardus siltus,
Cik grūti slima Eiropa vecā.
Kremlī satiekas brīvas tautas
Bez naida un iekāres, viltus,
Draugs draugam liek laipnu roku plecā.

Jūs zināt, cik sīki mēs bijām caram,
Kā baroniem derdzās mūsu mēle,
Kā slikām mēs postā un sodā.
Kremlī mēs droši nu ieiet varam,
Tur cieņā tautas brīvības kvēle,
Tur mūsu cilti un darbu ceļ godā.

Jūs redzat, lūst veca valsts kā skaida,
Karš dzenā ļaudis kā smilšu graudus,
Gaist likumi, līgumi līdzī vējam.
Kremlī nav baiļu no nikna naida,
Tur varena roka atvaira draudus,
Lai brīvību saglabāt spējam.

Jūs dzirdat sapulci prieka dunā,
Kur valodu saskaita simtu,
Kur austrumi rietumiem blakām stājas:
Kremlī katrs par savām mājām runā,
Un lai tas sniegos vai svelmē dzimtu,
To saprot, to apsveic, tam visur mājas.

Jūs vēlat nu locekļus tautu saimē,
Kas pārvalda pasaules sesto daļu
Un izvedis brīvē pārējās piecas.
Kremlī nākotne paveras laimē —
Jūs redzēsiet zeļam zelmeni zaļu
Un sārta gaismu, kas liksmē liecas.

1940.

PADOMES

Ļauns rudens brāzmo,
Eiropas vakars tumst drūms.
Paraugies: liksmi un mierīgi blāzmo
Padomju košais krūms.

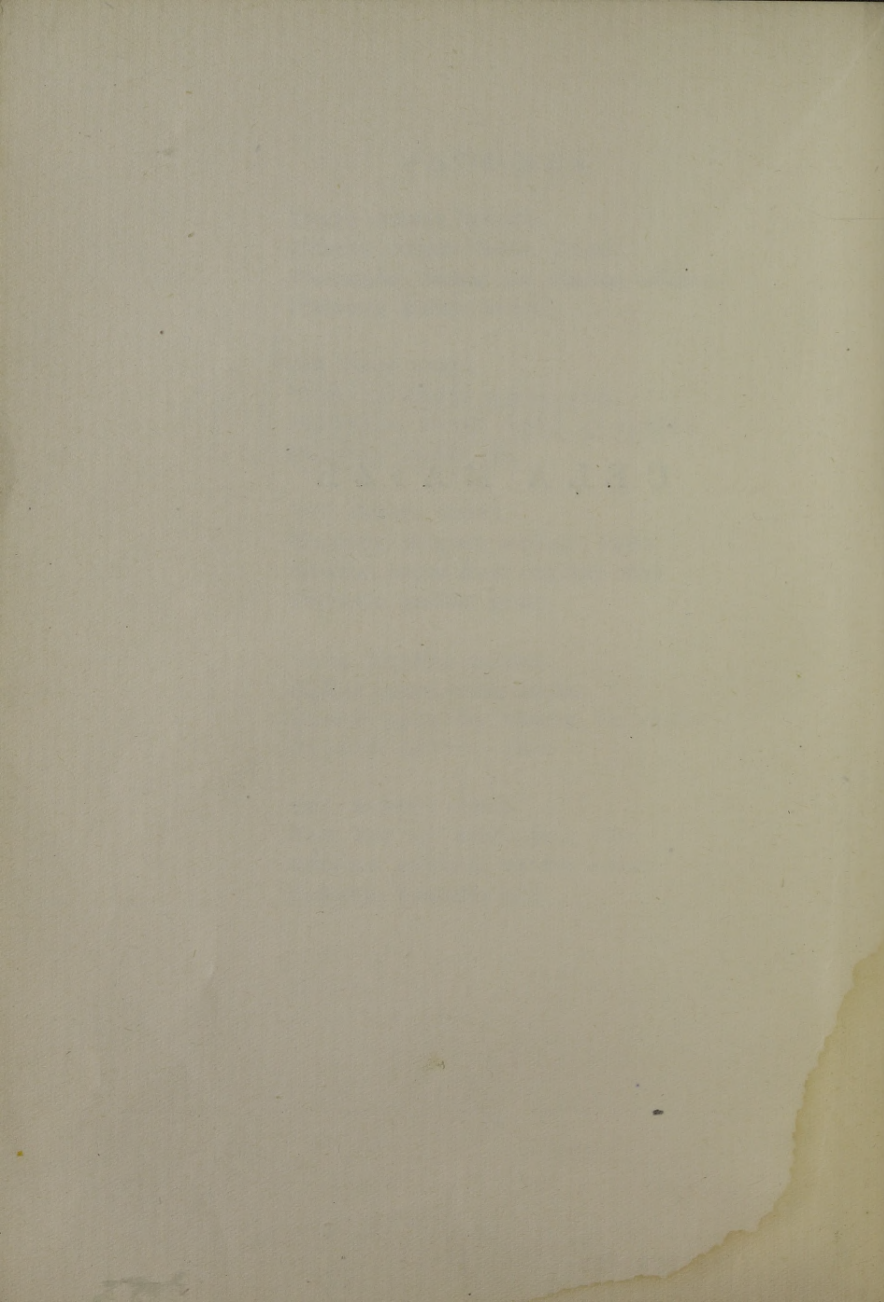
Jūt visur naidu,
Tautu no tautas zobens šķeļ.
Paraugies, rosīgā darbā ar smaidu
Padomju tautas zeļ.

Vējš dūmus dzenā,
Marmora drupām senlaiks klāts.
Dzīvību jaunu dveš pagātnē senā
Padomju gaišais prāts.

Laiks pārpilns bažām,
Sijājas tumsā tautu smilts.
Cilvēcē ieaug bez mokām un važām
Padomju Latvijas cilts.

Reiz nogrimis svaros
Viss, kas vēl brīvo garu vils.
Dimanta gaišumā varena staros
Padomju pasaules pils.

CELA MAIZE

1941.-1944.

621. 845

Mēs tikko bijām izgājuši darbā,
Kad uzbruka ļauns, viltīgs ienaidnieks —
Un visa saime gāja cīņā skarbā.

1871

SIRDS

Sirds sāp, sirds tik sēra
Nav bijusi gadsimtu sen, —
Nav svara, nav mēra,
Cik asiņu lej, cik jūgā dzen.

Sirds pilna naida,
Kas septiņu mūžību krāts, —
Tas kareivi cīņā raida,
Ne nāves bail tam, ne niknas vāts.

Sirds kareivjiem strauja,
Tos diženi mērķi ceļ, —
Sauc pēdējā kauja,
Aiz liesmām laime zeļ.

CIELAVIŅA

Cielaviņa jumta korā
Čivināja, man bij klausīt prieks:
«Satiksimies siltā norā,
Tērcēs prom kad aizburbuļo sniegs.»

«Cielaviņa, zili baltā,
Mani prāti tālu tālu trauc,
Tur, kur niknu vēju maltā
Jūra ūdeņus un smiltis jauc.

Bango upe asiņaina,
Tumšās dūmakās aust Rīgas rīts,
Tikmēr nedzīs sirdī vaina,
Kamēr lietuvēns nav peklē dzīts.»

Cielaviņa maigi rāja
Mani, kam bij skumjā sirdī sals:
«Pelni kūp, kur bij tev māja,
Tas vēl dzimtenei nav nāves gals.

Rūsganzaļā, siltā norā
Tiksimies, kad saule ziemu veiks,
Vai nu pati būšu korā,
Vai tur bezdelīga tevi sveiks:

Spēks lai sarit rokās, kājās,
Ienaidnieks uz mūžu projām dzīts.
Esi saimnieks savās mājās,
Latvjiem blāzmo sarkans brīves rīts.»

NO PIEZĪMJU GRĀMATAS

1

Lielā puse mana, saka diena, —
Aveņogu, kviešu graudu krāsās
Rītos laistās manas gaismas lāses.

Lielā puse mana, saka diena, —
Gaismas ieroči dzen tumsas pūlus,
Zvaigzne sarkanā sveiž staru kūlus.

Lielā puse mana, saka diena, —
Un tā augtin izaugs manās rokās,
Kamēr izdeldēs no sirdīm mokaš.

Lielā puse mana, saka diena, —
Ļaudis mundri raugās dzīvei vaigā,
Gaisma pavasara ceļu staigā.

31. 3. 1943.

2

Gribas dzērvei būt, kas atgriežas
Savā sūnu ciemā šorīt,
Purvā priežu spraugā nolaižas,
Sasalušu ogu norij.
Medus garša skābai dzērvenei,
Kas no tēvu zemes ciņa, —
Lai nu aiziet tālai dzimtenei
Mana pavasara ziņa:
Dzērvēs nāk un aiziet lokiem slaikiem,
Mēs reiz pārnāksim uz laiku laikiem.

17. 4. 1943.

NO KĀDAS VĒSTULES

Ak Tulona! Tur vācu pilni bruģi,
Bet vilku ģīmjos sastingst jēlais smaids,
Kad tumšā dzelme rij pēc kuģa kuģi,
Un Francijai no krūtīm laužas vaids.
Stāv kapteiņi uz saviem tiltiem klusi,
Kaut ūdens virpulis jau griežas balts,
Tie noraugās uz franču zemes pusi,
Un liekas tiem, ka Marseleze šalc.

*

Viens mēnesis, un pienāks saules grieži,
Un tumsas tanki lēnām velsies projām,
No gaismas biķera pa lāsei kritīs,
Līdz tumsībai un salam bēres sitīs.
Ir tiesa, ziemu mēs nupat tik sākam,
Bet dažs jau domās raisa ziedu jostu
Un apburts skatās cauri ledus vākam.
Es novembrī jau pavasari ostu
Un redzu gliemezi, kas lien pa skostu,
Un miglā kautriem ziediem pilnu lazdu,
Un dzirdu svilpojam jau latvju strazdu.

Udņejnajā, 28. 11. 1942.

SVĪRES

Jūs pagājušā gadā aizlidojāt
Pa vienu nakti, iegrimāt kā dzelmē,
Kā sniega pārslas izkūst uguns svelmē.
Es domāju, vai aizgājušas bojā
No pēkšņas sērgas jūs? Vai vācietis
Būs nobūris jūs iztālēm? Tik tukšas
Bij debesis, ka likās, sabruks bruksus, —
Kā zvaigznes tumsā krīt, tā izkritis
No dziļām dzīlēm bija dzīvais saturs.
Nu solījos: ar jums kad satikšos,
Kā apburts stundām augšup raudzišos,
Lai spārnu zibeņus acs mūžam patur.
Un atkal pēkšņi atjēdzos es šogad —
Vairs svīru nav. Dun pilsēta aizvien,
Pa gaisiem motori diennakti skrien,
Bet putnu spārni nezib manā logā.
Man lieli dārgumi no rokām slīd,
Uz tumši ziliem spārniem laiks tos aiznes,
Bet zemi mīlu es un lūgšu zvaigznes,
Lai viņas kapa vientulībā spīd,
Un lūgšu žiglās, rosmes pilnās svīres,
Ik vasaru lai svin tās dzīves dzīres.

1943.

DRAUGIEM

Viens mirklis lielā kaujā
Vērts gadusimteni,
Viens smilšu graudiņš sauļā
Mums tēlo dzimteni.

Mēs visi būsim kopā,
Lai kā mums kuram ies.
Kā bites dzimtā stropā
Mēs mājup laižamies.

Pilns asiņu ir medus,
Ko latvju bites vāc,
Neviens vairs mierīgs nedus,
Kas nav vēl smilšu klāts.

Bet zvaigzne pieciem stariem
Sauc cīņā cilvēci,
Lai brīves ozols zariem
Skauj visu pasauli.

Polas krastos ciemos pie latvju strēlniekiem,
1942. gada Oktobra svētkos.

ANDREJAM UPĪTIM

viņu ar ordeni sveicinot.

Latvju zīle Kremļa tornī
Dziedādama ziņu laida:
Sirmais burtnieks spožā pilī
Varoņsaimē godināts.
Sarkans darba karogs laistās,
Nemirstīga piemiņa —
Savam uzticīgam dēlam
Saka paldies dzimtene.
Gadi šalc ap viņa galvu,
Tā kā mākoņi skrien pāri,
Bet no viņa acīm staro
Gaišums zeltains, jauneklīgs.

Skaņi skaņi zīle dzied
Senā, dižā Maskavā:
Dzirdiet, dzirdiet, tālās tautas,
Kāda slava latviešiem!
Kremļa pilī viesus saņem
Tā kā saimnieks latvietis,
Valstī līdz pat Klusai jūrai
Klausās viņa valodu.

Karavīru varoņsaimē
Latvju burtnieks Andrejs Upīts,
Viņam līdzī Robežnieki,
Liesmas planda Piektais gads.

Kad reiz Viļums Sausrocis
Žņaudza Kurzemi un Rīgu,
Rakstniekam bij kvēli vārdi,
Vāciešus kas pērtin pēra.
Bēgļu laikos, sūrās gaitās
Teica viņš, kas tautai sāp,
Kas tai sirdi dedzināja,
Ko tā sapņos ilgojās.

Tad, kad piecstarainā zvaigzne
Apspīdēja latvju zemi,
Viņš ar savu tautu kopā
Cēla brīvās padomes.
Kad nu vācu vilku pūļi
Mīlās mājas postā dzen,
Dedzīgi ar tautu kopā
Cīnās viņš par brīvību.

Gadi šalc ap viņa galvu,
Tā kā mākoņi skrien pāri,
Bet no viņa sirds — kā uguns
Naidis un mīla verd un blāzmo.

Novēlam tam laipnas dienas,
Nenīcīgu jaunību, —
Viņš par visiem modrīgs bijis,
Viņu sirdi ieslēdzam.
Klausiet, latvji, viņa balsi:
Mūžam dzīvos padomes!
Nāve kāša vāciešiem!
Saules dienas Latvijai!

I ERAKSTI GRĀMATĀS

1

Gētes Romas eleģijās.

Saulainie torņi un jumti, man padodiet ziņu no tālēm,
Kur gan to pāri lai rod, nemirstīgs vainags kam vīts,
Nakti un dienu kam dzīres bij Amora ziedošos dārzos,
Dzejniekam laimīgs un brīvs liksmi kur staroja vaigs?
Kur gan tā diženā Roma, ar smaidu kas paklausa mīlai?
Anchizs ar Veneru kur? Roka, bez naida kas glauž?
Pavaicā Ukrainas drupas, pa rietumu pilsētām paej:
Kāškrusta vācietis plēš pasauli dzīvo kā vilks.
Neesi vainīgs tu, dzejniek, bet izsmieklā nirdzīgā, ļaunā
Hitlera kāšakrusts žņaudz visu, ko mīlēja Olimpiets reiz.
Asinains līgavas liķis gul krāsmatu kūpošos pelnos,
Mātei pie nocirstās krūts sastindzis nevainīgs bērns,
Vārpas kur Cereru sveica, tur postaža nezāļu ciņos —
Pilsētas, kad jums būs miers? Akmen, kad nebrēksi vairs?

*Grāmatā par Pavlovu
profesoram A. Kirhenštefnam.*

Kad niknais fašisma trums
Būs izgriezts ar asu nazi,
Būs atkal pašiem mājas mums
Un atelpos lieli un mazi.

Tad ļaudīm būs laime un miers
Un darbs ar kviešu maizes klaipu;
Pa Jāņiem smaržos dzeltens siers,
Un sniegam nebūs asins traipu.

Ak brīvība! tā ir vitamīns,
Kas dzelzij un akmenim cauri ēdas,
Un dzimtenes gaiss ir spēcīgs kā vīns,
Kas aizmirst liek pagātnes bēdas.

Bij vācu prāts no kāšu krusta šķelts,
Pa murgiem Eiropa brēca slima, —
Kad sirpis un āmurs pretī bij celts,
Tad negaisā jauna pasaule dzima.

Kstiņinā pie Kirovas,
7. 9. 1941.

FRANCIJAI

Dzejnieku un komunaru tauta,
Tava nelaime mums sirdī sūrst.
Kaimiņš kaimiņam no rīta jautā,
Vai pagalam izlaupīts tavš pūrs.

Vai vēl klusē lūpas, kurām Dantons
Kādreiz lika cīņas kaismē kliegt,
Vērsies tās no jauna spriegos pantos,
Varas nav, kas brīvi smiet tev liegs.

Pagrabos, kur saldās ogas rūga,
Prūšu žūpas tavus ļaudis plēš.
Bij tev viena doma tumšā jūgā —
Tikai cīņā tauta kaunu dzēš.

Darbīgā un drošā, jautrā šķelme
Brīvās druvās vārpas kūļos vīs;
Liksma būs darba dienas svelmē,
Sviedri tev ar dziesmām kopā līs.

Sadaiņosi visudaiļās dziesmas,
Kas no tavām sūrām bēdām augs.
Sāls un spīts tur būs no nāves briesmām,
Un kā puķe saldā mīla plauks.

LIETUVJIEM

Kur ir tie kalni, kur ir tās lejas,
Kas var mūs šķirt?
Tā prasām vārdiem no Raiņa dzejas —
Mums kopā dzīvot un kopā mirt.

Mums ir gan upes, kas abu daļa,
Un vārdi, ko latvji un lietuvji zin.
Vai roze sārta, vai rūta zaļa,
Tās brāļiem vainagos māsas pin.

No sirmiemi laikiem varoņu slava
Kā Lietuvas saule tumsu lauž.
Ar durkļiem kareivju saime tava
Nu jaunus gaismas dzīparus auž.

Daudz pārlaidusi vētrainu nakšu,
Kā ozolu birze Lietuva zels,
Pie Dzintarjūras ar saules sagšu
Tā daiļo galvu pār mūžiem cels.

KUPALAS PIEMIŅAI

Sveicām reiz Kupalu padomju Rīgā:
Ģēveles vecās un palodas
Dzirdēja desmitām valodu,
Padomju kokle ir bagāta stīgām.

Apbūra dvēsele vienkāršā, smalkā:
Visu, kas neīsts; tā ņiecina,
Allaž tik taisnību liecina,
Sāpes cieš klusi un slavu prot valkāt.

Atceros baltkrievu sliksņas un purvus,
Pirmajā karā tur maldījos.
Trūkums pa būdām tur valdīja,
Nāve tur vārstīja nabagu durvis.

Padomju baltkrievs bij diženliels saimnieks:
Sentēvi mierīgi dusēja,
Vaivaru akači susēja,
Stabules dūdoja darbam un laimei.

Dzirdēju atkal es Kupalas balsi
Tālu no ciematiem manējiem,
Etera viņos tā skanēja:
«Cīņai un uzvarai ieročus kalsim!»

Sauca viņš arāju, kalēju tautu,
Upju un ezeru zvejniekus.
Baltkrievi atsaucās dzejniekam.
Cīņai un uzvarai kājas lai autu.

Baltkrievs ar lietuvi, igauņi, latvi,
Uzvaras vijoles stīgojot,
Kupalu pieminēs līgojot,
Ejot pa varoņu ozolu gatvi.

1941./1943.

KRIEVU TAUTAI

Cik tālu saredz acs un doma skrien,
Aug mūžos varens slavu tautu ozols,
Kas pāri laikiem lepno galvu slien
Ar zelta zīlēm zaļo zaru grozos.

Pa galotnēm dzied teiku putnu bari,
No burvju avotiem koks spēku dzer;
Pusdebesu skauj viņa platie zari,
Un saknes dziļi melno zemi tver.

Deg krievu dvēselē kāds brīnumkvēls,
Kas skubina uz diženu un labu;
Ar gara kaisli aizrauj dzejnieks cēls
Un klusais gans ar kautru bērna dabu.

Tu bagāta ar ļaudīm, krievu tauta,
Kam dziļu jūtu pilna sirds un spīts.
Lai kādās likstās tava zeme rauta,
Pēc vētras allaž ataust laimes rīts.

Pret varmākām tev sen bij zobens celts,
Kam spēks no gadsimteņu mokām dzima,
Reiz tauta sacēlās, un jūgs bij šķelts,
Un brīvā zemē vergu vaidi rima.

Un tas, par ko bija sapņots tūkstoš gadu,
No tavas zelta zīles krāšņi plaukst
Un mūs uz pasakainām tālēm vada,
Kam gaišredzīgais Ļeņins bija draugs.

Plēš zemju zemes brūnais vācu vilks,
Tu viņam pretī meties kauju dūmos.
Kad tavas šautras zibšņo, nezvērs smilkst,
Un liesmās izjūk viņa pērķli drūmie.

Kad izklīdīs reiz vergu tumsa melnā,
No grīdas līdz pat spārēm viss tiks jauns.
Tad sadzīs tulzņas karavīra delnā,
Un varmācības vārds būs nāves kauns.

Tev upurstundā apskaidrojas vaigs,
Līst dārgās asinis no tautas trauka,
Bet kad pār kaujas burzmu blāzmo laiks,
Tev pretī ceļas cīruļi no lauka.

Tu Savienības ciltis cieši vieno,
Ap tevi viņas senču rotās stāj.
Tu visas tautas ielūdz uzvardienā,
Un tavās mājās visiem galdu klāj.

Ir krievu valodā un dailē gars,
Tur spēks un smalkums, plašums, kaislas
liesmas,
Šķeļ padebešus svētās brīves stars,
Ko Puškins pavēstījis savās dziesmās.

Ak krievu tauta, tā kā bites stropā
Pie tevis briesmu brīdī visi steigs.
Ar tevi allaž brīves draugi kopā,
Ar tevi viņi tumsas pūķi veiks.

Tai dienā zaru kroņi sēri šalks
Pār varoņiem, ko tauta mūžam mīlēs.
Sauks ozols kopā tos, kas brīves alks,
Un varens vērsies tālās laika dzīlēs.

Uržumā,
1941. gada augustā.

LEŅINS

Simts mūžu sapņotāji gaidīja,
Reiz plauks un zels kā brīnums laimes dārzs,
Bet Leņins drošos cīņā raidīja,
Šodien lai laimīgs kļūst, kas dzīvē bārs.

Ar vienu vājais varai padosies, —
Tā viltnieks samulsina to, kas glēvs.
Drīz visi ļaudis rokām sadosies, —
Tā teica Leņins, visiem taisnīgs tēvs.

Viņš Savienībai lika pamatus,
Un brīvi tika tie, kas važās bij.
Viņš līksmus padarīja amatus,
Kā vainagu lai cilvēks darbu vij.

Kad Piektā gadā, dūsmām blāzmojot,
Deg vācu muižas, kungus padzenot,
Sveic Leņins latvjus cīņā brāzmainā:
«Tie ienīst varmākas un kauties prot.»

No marmora nu izcērt tēlnieki,
Kāds Oktobrī bij Leņins varens, spulgs.
Ar viņa vārdu latvju strēlnieki
Bij pilsoņkarā neuzvarams pulks.

Viņš tautu sadraudzību atvija
Kā karogu, kas brīvi nesa mums,
Un dziļi sirdī juta Latvija,
Kur negaisā būs mierīgs tēva jums.

Kad vētra rims, ies tautas līdumā,
Kur cirvis cirtīs, dūcot traktors steigs.
Un latvji brīvā darba svīdumā
Tad Ļeņinu kā rīta sauli sveiks.

ĀBELE UN ŠAUTENE

Reiz grāmatnīcā redzēju: pie plaukta
Kāds šķīra grāmatu par ābeli.
Man likās, koks pār stāviem pleciem aug tam,
Mirdz zaļo lapu spraugās āboli.

Bet pircējam vēl nebij mantu diezgan,
Viņš pieprasīja vēl par šauteni.
Man likās, redzu viņu plokam sniegā
Un dzirdu dobji dūcam kautiņu.

Bij mirkli jābrīnās par lasāmvielu,
Bet drīz uz pēdām tiku sakaram, —
Bij grāmatviram galvā doma liela,
Kad pazuda viņš lielpilsētas vakarā.

Viņš zināja — aiz dzimtā dārza žoga
Tam nestāvēt zem savas ābeles
Un ziedu, augļu neredzēt, ja roka
Šai brīdī nesniegsies pēc šautenes.

Kad miers kā rasa atkal veldzēs lūpas,
Būs piepildītas ilgas lielas tad:
Zem ābeļzariem sieva bērnu šūpos,
Un zari pasniegs saldu mielastu.

PADOMJU SIEVIETES

Kad logā rīta blāzmā iedzirkst marts,
Ar dēla vēstuli redz sirmu māti:
«Pie tevis es, kur klajums ložu arts,
Vai sapnī iegrimstu, vai modri prāti.

Vai dusā atlaižos, vai modri prāti,
Sirds tevi mīlēt, sargāt nenorims.
Par dzimteni, par visu mūsu māti
Ej cīņā, dēls, līdz kāša nezvērs ļims.»

Kur dzija gludi skrien un spoles dūc,
Tur domā ligava par savu mīļo:
«Draugs, mani piemini, kad kauja rūc,
Mans kvēlais naidis lai zobenā tev zvīļo.»

Vismaigās rokas, klusās sirdis kļūst
Šai bargā laikā droši spēka balsti,
Un karsti sviedri pierē nenožūst
Vairs sievietēm, kas stipru dara valsti.

Tām agri plakstus atver darba rīts,
Un mundri, skaidri visas gaitas sokas.
Bez bailēm viņas iet, kur lodes sīc,
Gan brūces sien, gan šauteni tver rokas.

Kad brīvās tautas cīņā sauca Staļins,
Bij cīnītāju pulkiem zvaigžņu skaits,
Un sajuta tad tēvi, dēli, brāļi,
Cik dziļa sievu mīla, liesmains naidis.

Lai kādā malā ausma dienu sāk,
Ir mātei, sievai, māšai vienas jūtas:
«Ar uzvaru lai vīri mājās nāk,
Mums jāpalīdz tiem cīņās niknās, grūtās.

Mēs palīdzēsīm uzveikt kaujas grūtas,
Ir neizsmeļams mūsu mīlas spēks,
Un kvēlas, dziļas staros mūsu jūtas,
Līdz reiz pār zemi miera saule lēks.»

Starptautiskā sieviešu dienā,
1942.

SARUNA KOLONU ZĀLĒ

Vairs pirksti neskrēja pa kauliņiem,
Bij taures ērnotās un stīgas mēmas,
Un pērkoni ar tumšiem mākoņiem,
Tik viegli pagaisa kā rīta ēnas.
Tad lustrām spožums nokusa kā sniegs
Un lielās kolonas zilsamtā tinās
(Tām skaņām burvīgām bij sajaukts miegs).
Jau jauneklīs pa pēdām mīļai dzinās,
Un šķelmei smaids tad atvizēja blēdīgs,
Bet dažs kā sagūstīts vēl skaņās pinās,
Gan satraucies, gan ieliksmots, gan bēdīgs.
Vecs vīrs, pie staba atspiedies, bij grimis
Vēl brīnumpilnā muzikā, kaut rimis
Sēn bija skaņu viesulis. Pie pleca
Tam pieskārās kāds klausītājs daudz jaunāks
Kam nebij miera — jauniem kaite veca.

J a u n a i s

Es traucēju? Bet neņemsiet jūs ļaunā.
Plēš mani muzika kā ērglis nagiem
Un visu uzārda, kas dvēslē guļ,
Kā lauku pasakaina arkla vagām.
Es jūtu viņas dižumu, bet smagāk
Man tiek, kad domāju, ka vētra kuļ
Šo pašu brīdi kokus klajumā
Un tanki veļas, ložu suņi smilkst,
Kaut kur vējš pelnus dzen, bez pajuma
Klīst bērni kupenās. Tāds posts ja ilgst.
Vai drīkstam vecās, daiļās skaņās iegrimt?
Kur eju, redzu asiņainu pieri

Un sniegā jaunekli, kāds esmu pats...
Ai, celties, skriet, kur dārd pie rata rats!
Viss cits ir lieks, — šīs kolonas un lustras,
Par skaistu muzika.

Vecais

Kad sirdī uzkrāts
Tāds nemiers tā kā jums, tad jānāk arklam,
Kas uzplēš dvēseli kā lidumu.
Lai atsedzas, kas tur ar sūnām pārklāts.
Tās vagas svētīgas, tur sēkla kaisās,
Kas asnus dzīs. Caur spuldžu spīdumu
Man arī pretī šāvās kauju liesmas,
Kad zālē ienācu. Ai cīņa baisā!
Kā apjucis es apsēdos pie staba,
Bet mani atveldzēja vijoļdziesmas,
Un muzika man šķita dziļa, laba.
Jūs apdomājiet tik...

Jaunais

Man drausmi kļūst,
Kad tālumā es dzirdu vaimanas
Un redzu asaras, kas nenožūst.
Kam dzied tad vijoles?

Vecais

Nav daiļums grēks.
Vai nav šai koncertā tā spēka daļa,
Kas mūsu zemi kopā tur? Tas spēks
Ir gaismas pilns un garu paceļ augstu.
Es skaidri balsi sadzirdu, kas skaļa

Nakts tumšo jūgu sludina par laužu.
Vēl niknas cīņas degs, vēl asinis,
Ar sviedriem jauktas, slaucīsim ar plaukstu,
Bet cīnītāja durklis sasilis
Un vācu pūļus lauž. Šo jūtu sparū
Es muzikā līdz galam izdzīvoju.
Man likās: čelli, vijoles un taures
Še cīnījās pret kāšu krusta varu.
Tās dziedāja: «Mēs trieksim peklē projām
No sava sliekšņa neliešus, un mauri
Bez asinīm ar debess lietu zels.»
Tās dziedāja: «Lūk, locīšņi skries pa stīgām,
Lūk, stabuli pie lūpām cilvēks cels, —
Kad rupjā kārē zvēra acis spīgo,
Mēs ceļam gara valsti bezgalīgo.»
Pret tumšo Hitleru, kam pūķa seja,
Iet cīņā Savienības brīvā tauta,
Lai baigās Gorgonas bez bailēm kautu:
Kaļ kalējs, virpo virpotājs, un dzeju
Liek rindās dzejnieks, flautists meldīju
No notīm izbur. Cilvēcības balss,
Ko ciešanas un liesmas kveldēja,
Šai telpā atskan gaiša. Zobenspals,
Ko satver mūsu kareivis, ir svēts,
Par brīvo cilvēci mirdz zelta asmens.
Kad apgānītā zeme šausmās brēc,
Mēs izmocītā dvēslē lejam rasmi.
Kad hitlerieši ...

Jaunais

Kļinu pārvērš pelnos...

Vecais

Šai zālē Čaikovskis ar sirdīm runā,
Dzied flauta dzidri lielgabalū dunā.
Mēs glabājam visdārgās gara mantas,
Un Čaikovskis...

Jaunais

Kā dailes zvērests skan tas.
Es jūtu, meldijām ir burvju spēks.

Vecais

Drīz, liekas, atkal lustru saule lēks
Un skanēs simfonija ceturtā.
Jūs zināt, Čaikovskim, to sacerot,
Bij grūta sirds, tai tikās asarot,
Bet skumjās klausītāju netur tā,
Sāk drīz tur gaiša liksmē atstarot,
Jūs zināt, pašā sākumā tur fatums
Pie durvīm drūmi sit kā pavēlnieks,
Bet viņa draudi nesabaida prātu:
Pūš taures, nejauzdamas cīņā sātu,
Bet pirkstu galiem smaida vijolnieks.
Jau zāle pildās. Lielais mākslinieks
Ar likteni sāk cīņu un to veic.

Jaunais

Kā kaujas biedru sirds nu viņu sveic.

*

Un atkal gaisma aizdegās, un lustras
Kā kastaņkoki ziedēja ar sauli,
Un gludām kolonām bij spīdums maigs.
Tad fatums bargi sauca telpā klusā,
Sirds satrūkās, un smeldza visi kauli,
Bet lēnām sāpes garoja kā tvaiks,
Un vērās drosmīgs cīnītāja vaigs
Kam pieri apmirdzēja rīta saule.

Maskavā,
1942. gada februārī
pēc Čaikovska darbu koncerta.

METRO PIESTĀTNĒ LIETŪ

Lietus šņāca, baltas straumes šķīda,
Pilna ļaužu apakšzemes grīda,
Kāpņu durvīs pūlis kļuva kluss.
Ārā tramvajs šķinda, dūca trolejbuss,
Raudzījos es kluss,
Lietū gausi gaišums svīda.

Kur nu kurais bija, kādās jomās, —
Vēl pa sīkiem strīdiem, raizēm stomās
Dažam kašķīgais un īgnais prāts, —
Lietum šalcot, klusi izskalojās vāts,
Mierīgs kļuva prāts,
Simtiem ļaužu grima domās.

Vienas domas visām ļaužu dabām.
Māte bērnu skāva rokām abām:
Tālu karalaukā tēvs un vīrs,
Vaigs tai atmirdzēja brīnišķīgs un tīrs.
Zēns un sirmais vīrs
Dzīvē tālu vērās acīm labām.

Tad, kad stāsies kara vētra baigā,
Celsies mīlas varavīksne maigā,
Katrs no mums pa otram lāgam dzims.
Uzvarējuši kad lielgabali rims,
Jauna diena dzims —
Bērnam pazemē tā saule vaigā.

M Ā J U P

Tad, kad pļavas palos mirkst,
Putni atgriežas uz saviem pārķļiem
Cauri puteņiem un tumsai,
Zivis krācēm pāri tiek un sēkļiem,
Laivu sadauza kur drumslās.

Putniem, zivīm tumša dzirksts,
Mūsu dvēsele kā liesma gaiša,
Nemitīga sirds kā avots.
Acis paceļam, kad dzērves laižas,
Un jau redzam taku savu.

Mūsu naidis kā ugunsgrēks
Palīdz noziedznieku pēdas vajāt,
Apgaismodams viņu ceļus, —
Neizbēgs tie purvā, laukā klajā,
Roka nepagurs, tos šķeļot, dzeļot.

Mūsu mīla tā kā saule lēks,
Kad mēs būsim pārnākuši birzēs,
Briesmas veikuši un žogus;
Asariņa bēglim skropstās mirdzēs,
Dzimto smilti bārstot rokās.

Putni nezin to, ko mēs:
Sirdī, smadzenēs un acīs pastāv
Nenodedzināmas mājas, —
Tur mūs aizvedīs par spīti nastām
Nenogurdināmas kājas.

Kas vien elpos, kas vien spēs,
Dzīves taisno likumu cels godā.
Spīdi, piecu staru zvaigzne!
Visas tautas mājup dodas,
Mājup sirds kā spārnos aiznes.

«CĪŅAS» LASĪTĀJAM

Es acis aizveru, skrien domas tālu —
Kur esi? Kur tavš sliekšnis, galds un logs?
Varbūt pie Belajas tu pabeidz vālu
Un meklē pavēni, kur kuplāks koks?

Varbūt pie uzbekiem vāc vīna ražu
Vai balto kokvilnu no krūma plūc?
Vai virpo Uralos, lai nav vairs važu
Un cilvēks atkal dzird, kā avots dūc?

Varbūt pa ziemeļiem, kur zaigo ledus,
Tavs cirvis kokus gāž un zāģis dzied,
Vai mariešos tev krājas stropos medus,
Vai tālos austrumos tev puķes zied?

Vai strādā fabrikā, vai bērnus māci,
Vai kauliņos tev pirksti skaitļus sviež?
Vai esi strēlniekos, un niknie vāci
Pa cīņu viesuļiem tev ceļu griež?

Varbūt pār avizi līkst galva sirmā,
Kam atmiņas no kapiem mīļos ceļ?
Varbūt šī lapa bērnam skola pirmā,
Kur mēlei latviskai viņš spēku smel?

Tā uzbur mīļās latvju zemes ainas,
Kam šūpulis bij svešā malā kārts,
Tā vājos mierina un dziedē vainas —
Kas pateiks visu to, ko dara vārds?

Reiz «Cīņa» karoja pret melno caru,
No pagrīdes tad šāvās liesmu spīts.
Tā grāva vācu kungu ļauno varu,
Līdz barons pēdējais bij projām dzīts.

Un tā no jauna sasauc kopā tautu,
Lai bojā neaiziet ne zariņš sīks,
Lai latvji seno ienaidnieku grautu,
Līdz ziedu ausma zemei pāri liks.

Kad «Cīņu» rokās saņemam, tad jūtam,
Ka stipra turas mūsu mazā cilts.
Cits citam drauga sveicienu mēs sūtām,
Un krūtīs uzplūst prieka vilnis silts.

Es acis atveru un redzu tālu,
Kur esi, draugs, kur saulē spīd tavs logs.
Gan kara izkopts izdzen baigu vālu,
Bet zars pie zara saaug tautas koks.

TĀLU UN TUVU

Ir tālu Latvija, bet jūtam cieši
To blakus,
Gar upēm ejam senu ļaužu takus,
Kliedz vālodze, zied gaiļa pieši,
Un kapukalnā bērzi šalc:
«Tavs vectēvs kādreiz apgūlās te balts.»

Pie avotiem, kur slāpes dzēsa stirnas,
Lok kāšu krusta vilks.
Viens gads kā simtenis tik ilgs.
Maļ tautu asiņainās vācu dzirnas,
Bet silā kraukļi ķērc:
«Gals viņiem pašiem. Liktenis jau svērts.»

Ir grūta uzvara, bet jūtam cieši
To allaž blakus.
Tā apspīd liesmām atgriešanās takus:
Dzeļ vācu zirgiem sānos pieši,
Un vecās bruņinieku ēnas mūk
Un kapenēs ar kāša kalpiem jūk.

Kad būsim atgriezušies savā sētā,
Kur paaudzēm lai latvji aug un sirmo,
Uz rītiem sūtīsim mēs ziņu pirmo,
Kas pateicībā svētā
Simts brāļu savienību sveiks
Un vīru, kas to briesmās glābis, teiks.

«Par Latviju! Par Staļinu!» tā kaujās
Sauc strēlnieki, un cauri kara dārdiem
Uz fabriku iet strādnieks ar šiem vārdiem.
Tos dzirdot, sirds sit straujāk,
Un brīvība un taisnība mums blakus
Ir visus cīņu takus.

BĒRZI, AI BĒRZIŅI ZAĻI

Mengeru bērnu namam.

Bērzi, ai bērziņi, kupli, zaļi,
Sašalciet, veikuši ziemu sīvo!
Dziesma, ai dziesmiņa, skani skaļi
Visur, kur Latvijas draugi dzīvo!

Saule, ai saulīte, mirdzi rūtīs,
Darbi lai sokas un diena silta,
Tiem, kas uz dzimteni ceļa jūtīs,
Zeltaina dzirkstele acīs šķilta.

Vasara, esi mums māte laba!
Ziedini, briedini, audzē, raudzē,
Laiņa lai zeme un visa daba,
Augļi lai rudeni krājas kaudzē.

Mājup lai tiekam kā bites stropā.
Cenšas gan lielais, gan meitēns niecīgs,
Strēlnieks lai sajūt, ka esam kopā,
Staļins lai pasmaida Kremlī priecīgs.

Bērzi, ai bērziņi, zeliet zaļi,
Putniem lai pazarēs jauki klājas!
Dziesma, ai dziesmiņa, skani skaļi
Visur, kur Latvijas bērniem mājas!

Maskavā, 28. 5. 1943.

LATVIEŠIEM SAVIENĪBĀ

Ilgi mēs jau projām
No latvju birztaļām un ezeriem,
Dažs slimībās un sērās gājis bojā,
Un tur, kur kaujas rūc pret vakariem,
Jau daudzi gul starp viršu čemuriem,
Vairs dzimtenē ar draugiem nepārnāks.
Bet mirējs sauc, lai dzīvie nepaļautos,
Ka viņš no kapa palīgā tiem nāks,
Un karavīri brūces mazgā strautos —
Spīts atkal acis vizminās,
Kā ērglis karogs lidinās.
Sūrs liktenis pa pēdām daudziem dzinies,
Un laimes biķeris jau šķītis dragāts,
Bet allaž kāda roka rūpēs smagās
Tev izpalīdz, lai bēdās nesapīnies.
Kas nelaimē ar draugu sapazīnies,
Tas, mājas pazaudēdams, kļuvis bagāts, —
Un mums še draugi, kur vien acis metam,
Ja vien ar godu paši dzīvojam.
Kur veseri ar sirpi plīvojam
Redz sārtā karogā, tur tikai retam
Nav draudzības, tik tam, kas pats ir ļauns.
Kā jauns
Ar rīta ausmu sirmgalvis te mostas.
Līdz Klusam okeanam mūsu valsts,
Ne zars tur tautu birzī nenokalst,
Tā brāļus neaizmirst, kas vācu postā.
Mēs esam kopā darbā, priekos, bēdās.
Pa Kirgīzijas stepēm, Uralgrēdās,
Pie Ledus jūras, Armenijas kraujās,

Pie Daugavas un Volgas iztekām
Ar cilšu ciltīm visur satiekam,
Un sajūt strēlnieki pa niknām kaujām,
Ar brāļiem kopā sirds sit cīņā straujāk.
Mēs mājās pāriesim ar lielām domām,
Bet lielākā būs tā — no kāpu jomām
Līdz rītu ezeriem un ziemeļsiliem
Ir padomjvalsts, kur brīvie latvji dzīvo,
Kam laime spīd pa māju logiem ziliem:
No zemes izmēzuši mošķus sīvos,
Tie senos rakstus auž, ko tēvi auduši,
Tiem jaunus mērķus sprauduši.
Mēs sasaucamies iztālēm
Pār kalniem, jūrām, smilšu klajumu,
Lai kur nu kurais radis pajumu:
Aug diži darbi padomjpasaulē,
Tik dižus vēl neviens nav pazinis.
Ne asara, ne sviedru lāse velta
Nav izlieta, un tautas asinis,
Kas dārgākas par dimantiem un zeltu,
Uz gadu gadiem zemi dara jaunu.
Mēs dzimteni, kas likteni cieš ļaunu,
Ne mirkli neaizmirstam, pat ne miegā.
Pār drūmiem kauju laukiem vēsmā liegā
Ar puķēm ausīs rīts, ar mīlu, dzejām.
Kā lāses avotā, mēs vienā saimē
Tad atkal satecēsime latvju laimē.
Caur negaisiem bez bailēm turp mēs ejam.

CĪRUĻI, KAS REDZĒJUŠI LATVIJU

Cīruļi dziedāja, rīti kad sarka:
«Laidāmieš barā, kur Daugava šņāc,
Dzelmē tur nogrima vāciešu barka,
Vārijās atvars kā degoša vāts.

Augstu pār Latgales pilsētu skrējām,
Klusa tā bija kā smiltainē kaps,
Redzējām, miroņi šūpojās vējā,
Dzīvajiem kumoss vairs nebija labs.

Laidāmieš mundri pār Vidzemes silu,
Ļaužu tur piemājo neskaitāms pulks.
Bieži pa biezokņa spraudziņu zilu
Nosprakst un nomirgo zibenis pulgs.

Ai, cik gan Latvijas zeme ir jauka!
Ai, cik gan latviešu liktenis grūts!
Tautai tur jādzer no asaru trauka,
Dobji kā pērkonī Daugava rūc.

Ai, par šo brīnišķo Latvijas zemi,
Smiltis ik dienu kur upurus klāj,
Ciniņam varoņa šauteni ņemi,
Tukstošām roku jau pretī tev māj.

Cīnies par Rīgu, par birztalu zaļu,
Izbaiļu nepazīst varoņa gars.»
Cīruļi dziedāja saucienu skaļu,
Pāri tur laidies bij gājputnu bars.

Ai, viņu dziesma par dzimteni mīlo
Glāsta un plosa un mieru man jauc.
Jūtu es, asaras acīs man zvīlo —
Eju, es eju, kur dzimtene sauc.

DZĪVĀ VALODA

Es dzirdēju runājam latvjus
Tālrietumos, nakti, pa sapņiem,
Kā apburts es klausījos viņos
Un baidījos pamosties.
Pa zariem tur svilpoja putni,
Un Daugmalē bangoja straume,
Tur pērkons pa debešiem rājās,
Un māmuļa aijāja bērnu.
Gan dziedāja mežmalā dainu,
Un jaunekļi skaitīja Raini.
Tad pēkšņi es sarāvos miegā,
Man likās, ka žņaudz mani odzes:
Kāds vācietim pateica paldies,
Kāds vācieti nosauca draugu.
No sāpēm es pamodos bailēs —
Tiem vajaga būt tikai murgiem.
Kad latvietis valodā savā
Par nelieša vācieti runā,
Tam vārdi kā pātagas asas,
Kas nicina, vajā un tiesā,
Pa pavārti projām trenc suni.
Pa sapņiem un nomodu dzirdu
No rietumiem bāreņu elsas,
Bet glēvuļu maz tur un lišķu,
Tur vīri kā kareivji droši
Pret varmākām cīņā ceļ latvjus —
Jo valoda tad vien ir dzīva,
Ja tauta brīva.

IR DIVAS EIROPAS

Kāša krusta Eiropas sludinātājiem.

Jūs sakāt, vakariem un rītiem mūža ķilda?
Nav tiesa. Senlaikus tie vienu mērķi pilda.
Ir dziļas atziņas, kam Austrums šūpulis,
Ir zelta atslēgas, ko Rietums izkalis,
Bet dzīves likumi uz gaismu vada abiem,
Un visiem cilvēkiem ir jāsadzīvo labiem,
Lai baiļu nesajūt no otra dvēsele,
Lai pašam kautrākam šķir ceļu pasaule.
Jūs sakāt, rokā mirdz jums rietumgaismas lāpa?
Tie meli. Vācietis kopš latvju krastā kāpa,
Bij acīs liesmains naidis un kvēpu rijā skals
Mums ceļa lākturi. Kur ejat jūs, tur gals
Ir svētai brīvībai. Kur ejat jūs, tur delnu
Vergs slauka asinīs un kungu sauc par velnu.
Par kādiem rietumiem jums mēle melus maļ?
Par tiem, kur brīvībai diendienā važas kaļ?
Kur strādnieks izpelna sev pelavmaizes donu,
Kur gadiem cietumnieks min aukstu akmens klonu,
Kur tumsas sulaiņi met sārtā grāmatas,
Kur bagāts nabagam ceļ bada lamatas,
Kur stiprais vājāko kā tārpu kājām mīda,
Kur kunga kucēnus ar krūti māte zīda?
Tie jūsu rietumi, tā jūsu Eiropa,
Tur jūsu cietumi, tur jūsu gestapo,
Un tur kā sumpurņus jūs postā nolād tautas,
Kam brīve samīta un mīļās mājas grautas,
Tur ceļas miroņi no kapu pakalniem
Un dzīvos cīņā ved pret kāša tiraniem.
Ir divas Eiropas. Ar dārgu mantojumu

Tai vienai pilna klēts. Ar bendes valgu glumu
Tā otra valdīt grib. Kad runā vācieši,
Tie domā Eiropu, kur vergu kamieši
Ir dzīves pamatā un vācu kungi valda,
Un nevāciešiem tiek tik pabiras zem galda.
Kad vārdu minam mēs, tas skan kā zelta zvans,
Ko fjordu zvejnieks dzird un serbu kalnu gans —
Tas vēstī brīvību. Tas cīņā vada tautas,
Kam brīve samīta un mīļās mājas grautas.

TIEM, KURUS MULSINA VĀCIEŠI

Kam kalposiet —

Vai Hitleram vai latvju tautai?

Vai varoņu vairs nava tai?

Ko sacīsiet,

Kad stāvēsiet pie brāļa šķirsta?

Būs brūce jūsu cirsta.

Jūs necelsiet

Pret saviem brāļiem latvjiem roku —

Jau pietiek mātei moku.

Jūs darīsiet,

Kā jūsu brāļi silos dara,

Kas nīdē vācu varu.

Jūs cirtīsiet

Kā jūsu brāļi, zvaigznes vīri,

Lai ciemi reiz no vāciem tīri.

Jūs jutīsiet,

Ka vācu kāša kungam klausā

Tik tie, kam sirds ir sausa.

Un redzēsiet,

Ka acīs spožums ļaudīm rodas,

Kad tie pret vāciem cīņā dodas.

Jūs izstumsiet

No sava vidus vergu dabas,

Kam algai vajag lodes labas.

Jūs griezīsiet

Pret kāša bendēm ložmetējus,

Lai vāci sadzird nāves vējus.

Un jūs tad dzirdēsiet,

Kā uzgavilēs ļaužu prāti,

Ka dēli mīlē Latviju kā māti.

LĪGOTĀJI LATVIJĀ 1943.

Šķir saule debešus, kad šalcot Jāņi nāk
Un lejup paraugās, vai ļaudis līgot sāk,
Vai mīļlais latvju ciems jau rotāts ozolkroņiem
No Rāznas ezera līdz jūras putu joņiem.
Ai, senāk ligoja! Zņaudz tagad lietuvēns,
Un priecīgs nesmaida ne sirmgalvis, ne zēns.
Pār zemi vācietis ceļ asiņainu dūri,
Un acīs kāpj no laimes drupām dūmi sūri.
Kas senāk ligoja, tie vergo Vāczemē,
Tie mesti cietumos, tie satrūd pazemē,
Un nezin vairs neviens, kur nu lai meklē draugu.
Gul bedrē tūkstoši, kāds roku stiepj pa spraugu, —
Kam pieder tā? Kas teiks? Bet skūpstot kāds tur plok,
Un jaunas zalves sprakst, un jaunus kapus rok.
Bet zeme mēma nay, tik Jāņu dziesmas citas, —
Tās partizani dzied, un lodes svelpj bez mitas.
Kad saļimsts vācietis, kad vilciens dzelmē brūk,
Kad lido zvaigznes vīrs un vācu pūļi jūk,
Kad balss no Maskavas par beigu ciņām stāsta,
Kas latvjus atbrīvos no kāša krusta lāsta, —
Tad straujāka sit sirds un acis mirdzēt sāk,
Un ļaudis Latvijā tad klusi līgot sāk.

KAIJA SAUC VĒTRU

Kur Dzintarjūrā lidojam redz kaiju,
Kur puto latvju upju grīvas,
Mēs sūtām brāļu sveicienu ar maiju
No tautu savienības brīvas.

Šai gaismas mēnesī ar dienu pirmo
Nāk jauni pulki cits aiz cita.
Kā meži zili durkļu gali virmo,
Aug divi vietā, viens kur krita.

Jūs jaunekļi, kas kaujās kļuvāt vīri,
Jūs meitenes ar acīm spodrām,
Lai ciemi reiz no kāša zvēriem tīri,
Jums jādeg sirdīm kvēlām, modrām.

Ai daugaviete, latvju kaija baltā,
Pil asinis no spārnu galiem!
Sauc vētru, lielupiete, kaija staltā,
Lai zemi skalo tā ar paliem.

Kad vācus ellē trieks pa visu telpu
Un kāša spēks būs samalts kaujā,
Tad latvietis reiz atņems brīvu elpu
Un dzidru ūdeni smels saujā.

Kam rīta miglā vaimanā tik žēli?
Mērc spārnus asins upē kaija,
Lai aizdegas ar rubinsārtu kvēli
Reiz visa pasaule no maija.

RUNĀ BRĪVIE LATVIEŠI

Kā skaidas kara vētra ļaudis mētā,
Bet savu zemi neaizmirst neviens.
Krīt biedri, pašam nāve raugās rētā,
Bet cīņas lauku nepamet neviens.

Mēs Savienībā ieaugām bez bažām
Un bāreņi vairs nebūsim nekad,
Bet kamēr brāļi sieti vācu važām,
Mums nebūs laimes pilnīgas nekad.

Vai ceļnieks kalnos klist vai jūras salā,
Tam mīlās mājas atmiņā arvien,
Viņš Aiviekstes vai Ventas, Gaujas malā
Pa sappu ceļiem aizmaldās arvien.

Kā skaidas kara vētra ļaudis mētā
Bet savu zemi neaizmirst neviens.
Un kaut jau nāve raugās dziļā rētā,
No kaujas lauka neaiziet neviens.

Mēs tautu saimē sākām jaunu dzīvi
Un bāreņi vairs nebūsim nekad,
Bet kamēr latvji visi nebūs brīvi,
Mēs nenoliksīm šauteni nekad.

Kur bērzu birzis šalc, tur mūsu vieta,
Tur atkal nokļūt ilgojas ikviens.
Vai saule spīd, vai tumsa nāk pēc rieta,
«Par latvju padomēm!» lai sauc ikviens.

Ikviens lai vācus cērt šai cīņā svētā,
Lai vācus triec un nīdē latvieši, —
Mēs šai pusē, jūs savā senā sētā, —
Tad mūžam brīvi būsīm, latvieši!

TAI PAŠĀ REIZĒ

Tā nav ne lūgšana, teika, ne dziesma,
Burvības nav tur, tik nedzēšams naidis; —
Latvietim acīs deg neganta liesma,
Jāmin kad vāciešu vardarbu skaits.

Kareivis šauteni ciešāk tver sauļā,
Vaidu un vaimanu tālumā rauts,
Šodien vai rītu būs jādodas kaujā,
Kritušie biedri un dzimtene sauc.

Jāremdē moka un jāizmēž drupas,
Dārzi lai zaļo un druvas var zelt,
Dzidras lai atkal tek Latvijas upes,
Avotā ūdeni tīru var smelt.

Nelieša uzbrukums mierīgiem ļaudīm
Pašam tev kaulus mals, kāškrusta zvērs;
Nemalsi miltus no padomju graudiem,
Visur, kur iesi, līs uguns un sērs.

Ja jau reiz cīņa, tad cīņa līdz galam,
Augtin aug vāciešu vardarbu skaits,
Liptin līp roka šautenes spalām,
Sirdi man saviļņo Daugavas vaids.

Samaksā, suns, nu par klausām un rijām,
Dūmos kur darba vīrs satumsa akls;
Ilga bij dzīve zem sodrainām sijām,
Paaudžu paaudzēm atsāp vēl kakls.

Smējies tu esi par jaunavu godu,
Bāriņu asarās atvilga pliēns, —
Laika tev maz vairs nu izvēlei dodu:
Granatu, lodi vai durkli — viss viens.

Vakara blāzmā deg durklis kā liesma,
Ceļu man rāda, lai nobeidzas klaidis,
Šonakt vai rītu ar tērauda iesmu
Aplēsts tiks gadsimtu parādu skaits.

1205
1314
Maksā par rikstēm, kas miesas rauj greizas,
Samaksā darbu, kam alga bij bads.
Tīrēpurvs jāmin pie tās pašas reizes,
Jāpiemin deviņsimt piektais vēl gads.

Tai pašā reizē par latviešu mēli,
Valodu manu, deg ienaida sārts:
Vidzemē, Kurzemē, latgalim, sēlim
Zaimots un aizliegts bij latviskais vārds.

Ciešanu atmiņas izdeldēt zvēru,
Zvērēšu rītu, ja būšu vēl dzīvs:
Atriebšu ļaunu ar pelnītu mēru,
Uzvaras dienā būs latvietis brīvs.

Lūgšana nav tā un nav arī dziesma,
Burvītas nav tur, tik nedzēšams naidis, —
Latvieša acīs deg neganta liesma,
Pilns nu reiz vāciešu vardarbu skaits.

Uržumā,
1941. gada augustā.

LATVIEŠI DODAS KAUVĀ

Tā runāja vidzemnieks Kamas kraujā:
«Es dzirdu, latvieši cīņā iet!
Ap viņu galvām nu kāvu kaujā
Vairs kvēloša gaisma nenoriet.

Tā turas pār pulkiem puteņu miglā,
Krīt katram strēlniekam dvēselē stars;
Tā vada ceļā uz dzimteni žiglāk,
Ar mums lai pārļaižas cīruļu bars.»

«Vai atminies?» vaicā ukraiņi krievam,
«Bij latvieši Ļeņina sargu pulks.
Pie Perekopa, man prātā ienāk,
Tie kāvās nikni, tiem zobens bij pulgs.

Tiem mantinieki vareni rodas,
Kas cīnās mums blakus, pie pleca plecs.
Kad sarkanie strēlnieki kaujā dodas,
Tiek atjaunots brālības likums vecs.»

Kad ziņa par latvjiem dzimtenē aizskan,
Kā zīle no ciema uz ciemu tā skrien.
Kā pavasaris tā turas gaisā.
Un ļaudis jau zaļus vainagus sien.

Tik nodevējs nobāl, tam ceļi ļodzas.
Kā uguns pa kūlu skrien brīvības vēsts:
Jūk pūķu pārklis, samītas odzes,
Būs pagalms atkal reiz tīri mums mēzts.

Kaļ latvji Sarkanās Armijas saimē
Nu brīvības gredzenu, spoži kas mirdz,
Kas mūžam valkājams Latvijas laimei,
Ko mūžam sveicinās latvieša sirds.

Maskavā, 1942. gada janvārī.

SPĪTĪGAIS

Kad tumsā gūlās rieta zelta vaga,
No akmens krasta kuģis devās prom.
Dažs acis slēpa cepurei aiz naga
Un teica sērodams: «Sirds paliek smaga,
Ka mums no zemes jābrauc prom.»

Mēs kāvāmiem vai purvs, vai sils.
Kas saļima, tam plūcām sauju viršu.
Un teica viens, kas sašauts bij: «Es miršu
Tai pilsētā, kur jūras plašums zils.»
Un, lūk, mēs šurpu aizcirtāmiem ciršus,
Kur Tallinā mirdz torņu sils.

Nu spītīgais, kas kāvies bij pie spāņiem,
Vairs negrib mirt, bet raugās atpakaļ:
«Kad gals būs varmākām un ļauniem māņiem,
Ar igauņiem mēs līgosim pa Jāņiem,
Šurp nāksim atkal atpakaļ.»

Viņš negrib mirt, tam kvēlo spīts,
Un nāve, lūk, pie viņa brūces stomās.
Sāļš dzestrums naktī ceļas jūras jomās,
Sārts paliek vaigs, kas bija bāls kā krīts.
Viņš teic pa pusei murgos, pusei domās:
«Es jūrā nemiršu.» Tāds tam bij spīts.

Pilns kuģis ievainoto, dārga krava,
Sirds dreb, kā ligzdā dreb par bērniem putns.
Bet vācieši, kam niknu zvēru slava,
Prom nelaidās no laupījuma sava,
Un nāvi splāva kāša putns.

No gaisa ložmetējnieks šauj,
Dzird kuģī ievainotie bumbas sprāgstam,
Un min ikviens, vai pakaļ nāve nāks tam,
Bet spīta vīru dzelme neierauj,
Viņš saņem, lai nekrit zārka vāks tam,
Ar citiem saslejas un šauj.

Pie Hoglandes, kur smilšu palags klājas,
Tur kuģis, vācu vajāts, sēkli skrien.
Tur pašu jūrnieki, tikpat kā mājas,
Var viegli pastiept notirpušās kājas,
Kā vidzemnieces kaijas skrien.

Un kad no jauna pusnakts migla kūp
Un mastā rokas berzē puisēns salīgs,
Redz spītīgais, ka nāves bieds nav galīgs
Un dārgais asins trauks vēl nesadrūp, —
Šurp laivas steidz, ikvienam rodas palīgs,
Peld kuteri, kur migla kūp.

Kad pirmie staru šķēpi tumsu šķīra,
Uz dzīvību no elles veda ceļš.
Gul karsonī un drudzī vīrs pie vīra,
Bet izglābtiem bij jūra gluda, tīra,
Uz Kronštati bij vaļā ceļš.

Un spītīgais, kam nomirt nebij prieks,
Ar smaidu sacīja, kad malā kāpa
Un rīta gaisma ziedēja kā lāpa:
«Es zināju, ka dzīve roku sniegs.
Sirds cīnīties un uzvarēt man slāpa,
Vēl acis redz, vēl šaut man prieks.»

Kad brūce sadzija, viņš devās ciņā,
Kur kara tekas staigā latvju pulks.
Viņš piemin dzimteni, kur asins liņā,
Un atceras, kā, sprakstot šķembu zvīņām,
Reiz kuģi vaimanāja pulks.

Un kaujas vīri — purvs vai sils.
Ko lode ķer, tam noplūc sauju viršu,
Bet dzīvais apsola ikviens: «Es miršu
Tik dzimtenē, kur spīgo debess zils.»
Un turp mēs aizcirtīsimies reiz ciršus,
Kur šalko mūsu egļu sils.

Maskavā,
1941. gada oktobrī.

STRĒLNIEKA SAPNIS

Bij strēlnieks sardzē naktī vējainā —
Par dzimto zemi nomodā viņš stāja
No Gaujas tālu, tumsā ledainā,
Kur spīguļoja zvaigžņu gaisma vāja.

Un dzirdēja viņš balsu tūkstošiem,
To senie cīnītāji uzrunāja,
Jo strēlnieki, reiz kaujās kritušie,
Bij pametuši savas smilšu mājas.

— Draugs, ieklausies! — krauc aizsmakuša balss,
— Spindz tālu Tīreļpurvā ložu spieti.
Es kāvos tur, vai svēlme bij, vai sals,
Lai vāciem Latvijā deg asins rieti.

Es melnā akacī tur iegrimu,
Un šķeltā priedē krustu kala dzenis,
Bet slīkšņā vaidēju un nerimu,
Jo mieru nedod naidis, kas deg sensenis.

— Draugs, pagriezies! — kāds sargu tincina, —
Kur lēnā Lielupe, kur Daugavkrāces,
Tur brāļi kāpā miera nezina,
Tur smilts un ūdens, akmens nolād vācus.

— Draugs, paklausies! — sauc trešais, ceturtais,
Kopš septiņpadsmitā prom triecām caru,
Diennakti veda karogs sarkanais,
Mēs nikni kāvāmies pret kungu varu.

Pa sājām dūkstīm dzinām Vrangeli,
Lai brīves spārnos tautas celtos augstu,
Pie Perekopa nāves eņģeli
Es satiku ar asiņainu plaukstu.

Teic viens: «Pēc gadiem ilgiem divdesmit
Mans brālis pārnāca no tālām sētām.
Es kapā atlabu — lai laiks nu rit,
Nu valda taisnība un brīve svētā.

Zem sūnām grimu dusā ilgotā,
Pat tumsa likās zeltstaraina,
Bet neatlaidās čūska negantā,
No jauna sāka čulāt vācu vaina.

Tik nikni smeldza tā kā uguns sāls,
Kaut sadrupuši sen bij mani kauli,
Ka atkal es no kapa cēlos bāls
Un devos turp, kur uzlecam redz sauli.

Pusmurgos gāju cauri Latvijai,
Ko vācietis kaļ dzelzs un akmens mūros,
Līdz nokļuvu līdz zvaigznes armijai,
Kas cīnījās no jūras līdz pat jūrai.

Bez mitas spindza ložu pūlis sauss,
Un dienu, nakti kara pērkons grāva,
Bet tūliņ sadzirdēja mana auss,
Kur brāļi — latvju strēlnieki te šāva.

Es atnācu, lai kopā cīnītos
Ar jums pret naidnieku līdz pašam galam,
Lai tad reiz mierīgs smiltis atgultos
Un pirksti neliptu vairs zobenspalam.

Pēc asiņu un tumsas gadsimtiem
Reiz jāiznīdē vecā vācu vaina,
Lai dzīvie dzīvi ceļ no pamatiem
Un veco pasauli uz gaismu maina.»

Un likās, visa nemirstīgā cilts
Tai naktī piecēlās no trūdu bedrēm.
Sniegs, vējā skrienot, sijājās kā smilts,
Bet nemirstīgie nāves salā nedreb.

Un naktī sargu nomainīja sargs,
Bij acīm divains gaišums aizgājējam, —
Kad agrā ausmā sākās kautiņš bargs,
Tam biedri versmē tikko sekot spēja.

Viņš runāja: «Kā vētra kokus kuļ —
Tos veļu vaimanas un dusmas loka.
Lai tēvi, sentēvi reiz mierā guļ,
Tver ieroci šai beigu cīņā roka.»

Viņš sauca nezin kam, — tik viņa skats
Tos redzēja, ar ko viņš sarunājās:
«Tiks atriebts, brāļi, viss! pat bērna mats!
Uz mūžu mūžiem būsīm brīvi mājās.»

KLUSAIS DROŠAIS

Seržants noplēsa papīra sloksni
Plānu kā tauku plēvi zupā,
Nobēra smalku kā miltu tabaku.
«Tad, kad aprimst,» viņš teica, «kaujas trokšņi,
Atminos cauri dūmiem un drupām
Strēlnieku vienu par otru labāku.
Visiem mums krūtīs deg ienaidis sīvs,
Latvietis dzīvos un nomirs brīvs.

Kaujas laukā, kur mīnas gaudo,
Galvai jābūt kā gaiļa acij klārai,
Pašam tev jātiek galā ar likteni.
Prāts un drosme veic visus draudus:
Bumbas birs vācu tērauda spārei,
Nesamals tevi sīpolu sitenī.
Skaidra galva un vīra drosme ir spēks,
Nāve no tevis kā atspere lēks.

Zināt paši, kluss kā zivs bij Uģis,
Vārdi tam reti no mēles nāca.
Redzējām ziemu, kas tam par akotu!
Kupena liekas tam Rīgas bruģis,
Kniebj viņš pa ciņiem kā dzērvenes vācus.
«Ak!» viņš tik saka, «kā fricis vēl trakotu,
Palicis dzīvs! Zaglis un slepkavnieks.
Visus tos lodes kapā trieks. Tārpiem būs prieks.»

Klusais kad runā, lai nodreb banda!
Kāša kalpus viņš dziļi sirdī nīda,
Bezdarbā saīga, sēroja.
«Saki, draugs, simtam vai apliekšu sprandu?»
Teica reiz Uģis, kad gaismiņa svīda.
Sniegam kūstot, jau otru viņš mēroja,
Acīs kā liesma tam kvēloja naidis,
Pieauga niknums, un pieauga skaits.

Kopā ar naidu kūst dzimtenes mila.
Klusā varoņa sirds bija liesmu pilna, —
Tanku viņš satrieca, dzīvību ziedoja.
Varoņa nāve.» Smēķim dzirksteli šķīla
Seržants, nobeidzīs stāstu ar dūmu vilni.
Biedri bij klusi, tik strazdi dziedāja.
Sajuta visi, cik zobens tautai spožs:
Klusais sāk runāt, lēnais kļūst kāvējs drošs.

LATVJU ZĪLE KREMLĀ TORNĪ

Zīle, lielā pareģone,
Cekulotā dziedātāja,
Zīglā ziņu vēstītāja,
Senlaikus ar latvjiem draugos,
Mūžu mūžus dziedājusi
Latvju liepas galotnē.
Tādēļ sirds man strauji sita,
Putna balsi sadzirdot
Tālu prom no dzimtās zemes.
Klausos, skatos: tiesa, tiesa,
Mūsu pašu mīlā zīle,
Kremļa tornī latvju zīle
Spārnus cilā tālam ceļam,
Balsi uzņem skaļai dziesmai.

*

Lūk, ko dziedāja un teica
Latvju zīle Kremļa tornī:
«Brāļi tuvu, brāļi tālu,
Klausiet savas zīles ziņu,
Kas no Maskavas jums atskan.
Te es radu mīļus draugus,
Paglābējus grūtā laikā,
Te par latvju sūrām bēdām
Domā vīrs, kam tūkstoš rūpju,
Kam ir visi bāri mīļi,
Kam neviens nav zems un niecīgs,
Kam nav bēdu neredzamu,
Kam nav vaidu nedzirdamu.
Viņš ar latvju vīriem cīņā

Domās staigā asins takas,
Viņš tiem uzticas kā brāļiem.
Diža drosme viņu aizrauj,
Bez bailīgos ceļ viņš augstu,
Jo tam pašam svešas bailes,
Nepazīst viņš glēvas šaubas.
Latvju strēlniekus viņš godā,
Viņu krūtīs rotā zvaigznes.
Lielais Staļins sirmā Kremlī
Milē tos, kam spīts un drosme
Cīnīties par brīvi dārgo,
Un par brīvi kaisli cīnās
Daugavdēli, latvju gvardi.
Sveiciens jums no latvju gvardiem!
Mīliet Latviju, kā viņi mīlē!»

*

Lido, lido, latvju zīle,
Nes no Kremļa prieka vēsti:
Latvji mīlē savu zemi,
Pāri robežām sniedz rokas
Brāļi brāļiem, latvji latvjiem.
Laidies tālu, zelta zīle,
Dziedi skaņu cīņas dziesmu.

Maskavā,
1942. gada oktobrī.

AIZBRAUCĒJIEM

Strēlniekiem, kas dodas uz pulku.

Atpūta galā. Gultas, ardievu!
Uzklājiet palagus tiem, kas nāks!
Šauteni sveicam atkal kā sievu,
Drīzi ar vāciem tā runāt sāks.

Kamzoli zaļā, zilā vai brūnā
Tērpjas lai tagad kāds nezināms draugs, —
Strēlnieks nu atgulsies velganā sūnā,
Vācu cik jāšauj, tam dzeguze sauks.

Nebūs vairs jāsēž pie baltiem galdiem,
Šķīvis ar šķīvi kur sašķind liegs,
Maltīšu nebūs ar pudiņiem saldiem
Caurš tā kā siets būs dažureiz miegs.

Atpūta galā. Ciņa nav galā!
Kāškrusta lietuvēns dzimteni žņaudz.
Roka jau pati iegulstas spalā,
Jāsadzeļ lodēm vēl nezvēru daudz.

Ciņa nav galā. Jūs gaida biedri,
Fašistu varu kas dragā un grauļ.
Latvieti nevar salauzt kā niedri,
Varmākas agri vai vēlū tas kauļ.

Beigsies reiz cīņa. Būs uzvara mūsu,
Padomju Latvija brīva plauks.
Kareivju slavu nedeldēs rūsa,
Strēlniekus mūžam varoņus sauks.

Atpūta galā. Nu jāiet kaujās.
Pieminiet laiku, kas kopā būs.
Šķiroties sirds mums visiem sit straujāk,
Tiekoties laimīga uzelpo krūts.

Strēlnieku atpūtas namā,
1942. gada maijā.

ŠOFERIS

«Kā būtu, biedri, ar vienu smēķi?
Nu esam atpūtušies. Kādu strēķi
Pariposim atkal. Ceļš te vēl kā galds.»
Un motors atkal dūc. Un tā līdz naktij.
Un tā līdz otrai naktij, vienā taktī.
«Pastāstīt kaut ko? Šofera mūžs nav salds.
Vai zināt, ko es šobrīd vēlētos?
Pa siltu mieru labi nosnausties.»

Pasauss puisis ar rūsģaniem matiem,
Ar dzīvu mēli un žestiem platiem.
Sirsnģgs. Man prasa, kad Latvijā tiks.
«Ai bedres, akmeņi, saknes, dūkstis!
Ir ceļi kā dvieļi, bet pēķšņi trūksties:
Mašģna stāv. Noņemies nu pusplikģ,
Salā rokas pie metala pielģp,
Dažreiz vainu neatrod tik vieģli.

Slava sapieriem, tie burtģn uzbur ceģus,
Bet armģja kā nažģiem sagriež šķeģus,
Viens un divi. Ai, kas tās par klavierģm,
Kad koki šķģrsģm ceģam krata zarnas!
Bet gulģs slģd, ka nebiedģ ne vģrnas.
Bet vai pa debesģm, vai pacerģm,
Ir šoferģm allaž vģna vaina —
Tas mieģu kā nģvi no acģm gaina.

Ar nāvi kā jau visi karavīri
Mēs tiekamies šad tad. Tā prasa īri
No mums par dzīvi frontes tuvumā,
Kur vācietis triec triekdams šāviņus
Un sarīko no gaisa grāviņus.
Bet maz ir kāša nāvei guvuma,
Diennaktī ratu straume slīd un slīd,
Vai nakts un vētra šņāc, vai saule spīd.»

Es domās iegrīmu pēc puīša vārdiem,
Un likās, ausis pildās motordārdiem.
No ziemeļiem līdz dienvidiem tie trauc
Un mašīnas un ļaudis baro droši,
Un asinis rit frontes dzīslās moši.
Kā mūža tikšķi pulksteņi tie brauc
Pa meža saknēm, glūdas pauguru
Caur kauju negaisiem uz uzvaru.

Ap trim nakts novembrī kā melna aka.
Sāk pūkšēt tuvu. Tā kā frontes smaka.
Bālzilgans prožektora stars kā kārts
Mums ceļu slēdz, mēs izbraucam pa gaismu,
— Ai, izbrauksim caur pašu elles plaismu,
Jo spīd mums padomjzvaigznes spožums sārts.
Uz Latviju pa visiem ceļiem dodamies,
Tur uzvardienā motors dūkdams skries.

PIE FRONTES MAIZNIEKIEM

Krestcos mašīnās iekrāva miltus,
Un, lūk, mēs nokļuvām pie maizniekiem
Un lauzām frontes klaipus siltus,
Un lūpas dedzināja karsta tēja.
Kopā ēduši ar strēlniekiem,
Mēs eglēs klausījāmies vēju, —
Kas zina, ar savām žiglām kājām
Varbūt viņš bija atskrējis no mājām.

Maize novembra naktī teltī,
Tālu no Latvijas pie latviešiem —
Uz druvām, ko atmiņu saule zeltī,
Mūs aizveda. Rieciens bij tik smaršīgs
Kā ziedu pļava un brīnišķi garšīgs.
Bet miegā murgojām: uz kamiešiem
Gar vācu rindām vergi maisus stiepa,
Un sēri dzirnas rūca, šalca liepa.

Kad egļu mežā zilga gaisma svīda,
Jau Polas krastos rudzu maizes klaips
Bij rokās ēdējiem. Uz skuju grīdas
Mēs apmetāmies, dūmiem viegli kūpot.
— Kā visam frontē, arī maizei raibs
Ir ceļš. Tā pirkstos salūst, mīksti drūpot,
Bet cik ir pūļu, darba triecienu,
Neviens lai nepaliek bez rieciena!

Šai frontes maizei iejūk javā
Kāds burvju spēks un brīnumraugs.
No tautas ciešanām kā sāls
Deg katrā kumosā un kauju slavā
Ir maizei daļa goda. Ko vēl jauks
Pie viņas liktenis, cik kaps mums tāls,
Kas kuram pateiks to? Ko velti gaužam —
Lai tā kā brāļi uzvarmaizi laužam. —

Ar saldām ogām dzeltenmaize ēsta,
Un saldiskābā, un miežu plāceņi,
Bet tad, kad reiz būs zeme tīra mēzta
Un vakarmierā spēlēs circeņi,
Man frontes maize prātā nāks, un ilgi
Tad miera istabā kāps dūmi zilgi,
Un mani, islaicīgu ciemiņu,
Sveiks strēlnieki ar maizes piemiņu.

1942./1943.

SARKANĀ ARMĪJA

Par jaunām padomēm, par tēvu tēvu sētām,
Kur sirmais zemes spēks kā avots liksmi dūc,
Par senču kapkalniem un gara mantām svētām,
Par brīves dimantu, ar asinīm kas gūts,
Par dārgo dzimteni, ko naidnieks plosa rētām, —
Cīnās Sarkanā Armija.

Lai cilvēks cilvēku var uzlūkot bez kauna,
Lai gods un taisnība no zemes nepazūd,
Lai kaimiņš kaimiņu var sveicināt bez ļauna,
Lai naidis un slepkavas dziļdziļi zemē trūd,
Lai acīs meitenēm aust mīlas smaids no jauna, —
Cīnās Sarkanā Armija.

Kur fjeldu ūdeņi skrej šalkaini uz dzelmi,
Kur zaigo Partenons, kur cīņā serbi trauc,
Kur beļģi atceras vēl Tilu, drošo šķelmi, —
Kur dzelžains vācu jūgs, kur glābējs jāpiesauc,
Tur piemin Maskavu un nikno kauju svelmi,
Sveic tur Sarkano Armiju.

Tā raksta vēsturi ar asām durkļu smailēm,
Ko lasīs paaudzes, ko akmens plāksnēs kals,
Tā pajumti ceļ tiem, kam jāmaldās bij kailiem,
Tā rada dzīvību, kur šķīta nāves gals, —
Lūk, vācus peklē triec un cīnīnā bez bailēm
Uzvar Sarkanā Armija.

Sarkanās Armijas gadadienā,
1942.

NO JAUNGADA PROLOGA

Strēlnieku atpūtas namam.

Vecais Gads

Vēl mana valstība, vēl esmu ķēniņš,
Bet manu mantu skaita jau un dala,
Un jau aiz durvīm iekāsējas zēniņš,
Kas valdīt grib. Lai paciešas pa salu
Un pamīņājas straujais puisēlis.
Gan izvaldīsies. Pietiks likstu, raižu,
Būs galva jālauza, tad paliks lēniņš, —
Labprāt es viņu savā tronī laižu.
Laiks visu aizaudīs kā zirneklis,
Bet manus darbus ļaudis ilgi minēs.
Vairs mierā nav ne klints, ne puteklis,
Dreb pasaule pa pašiem pamatiem,
Un ilgi tā vēl karošanu svinēs
Par pašu galveno no amatiem.
Es šķīlu tādus pārkonus...

Jaunais Gads

Ka galva

Tev pašam jūk no raibo trokšņu pūļa.
Kad kara postu aplēsu, man spalva
No rokas izkrita. Tu esi tūļa!
Pa līķiem lēnām jāji tu uz mūļa.

Vecais Gads

Kā vējš gan skrien, bet atduras kā miets —
To veco parunu aiz auss sev liec.

Vai Hitlers nešāvās kā blics, kā zibens?
Bet nu pret zemi atsities tam dibens.
Kā vēzis atsprākliski meties Rommels,
Vairs nedārd viņa bungas, vācu trommels.

J a u n a i s G a d s

Ar viegliem jokiem izlocīties tīko,
Bet taisnu neizstiepsi kupri liko,
Kas skautā izaudzis no taviem grēkiem.
Ko esi ļaudīm laba darījis?
Tik asinis un sviedrus sarijis.

V e c a i s G a d s

Pag', puis! Nu jāaizstāvas visiem spēkiem.
Vēl dūmus odis neesi, vēl zaļš,
Bet piedzīvoj'šam vīram uzbrēc skaļš.
Es savas vainas zīnu pats un kļūdas,
Un asinis man dažreiz elpu žņaudz,
Bet cīņiņos pat trauslas sirdis rūdās,
Pats maigais raksturs mēcās paciest daudz.
Pa manu valdīšanas laiku cieta
Ir izaugusi griba tiem, kas karo
Par brīvību pret greizo kāša krustu,
Un tie, kam cēlā rubinzvaigzne staro,
Ko droši vada lielais Kremļa vīrs,
Tie tic un zin: lai tauta nepazustu,
Lai cilvēks atkal miera laimi justu,
Lai prāts no ļauniem murgiem būtu tīrs,
Viens pats ved ceļš uz dzīvību — caur nāvi.
Un zvaigznes karavīrs teic zvēram: «Stāvi!
Par to, ka mājas darbīgās tu grāvi,

Kā maitai smiltainē tev jāsapūst!
Un nenostājas lielgabalu dārds,
Dzīvs uguns līst, un dzelzs un akmens grūst,
Bet zvaigznes vīru drosme nesalūst,
Un visā pasaulē skan viņu vārds.
Kas vien ir labs un cēlsirdīgs un godīgs,
Tas rubinzvaigzni aizgrābts sveicina,
Kā spēdams taisno cīņu veicina, —
Kas cilvēciņš un žēlsirdīgs un godīgs,
Tas manā laikā lielai cīņai modies.
Ir vācu varai sisti bargi robi,
Tik gaisu bieži tvarsta vilka zobi.
Tas rūc un gaudo, spalvu saspūris,
Kur mednieks nāves liesmu pakūris.
Kaut ķēriens tam vēl nežēlīgs un baigs,
Es viņu pieveiktu, bet īss mans laiks.
Ja manas pilnvaras vēl pagarina,
Es ceru...

Jaunais Gads

Neceri nekā vairs, vecais!
Velc kājās velteņus, liec somu plecos,
Dod atslēgas, lai ieskatos es kasē.

Vecais Gads

Ko rakstīsi tu manā ceļa pasē?
Jel nedari man senču saimē kaunu!

Jaunais Gads

Nu, nedomā par mani tikai ļaunu.
Tu esi dižus darbus darījis,

Tik neesi neko vēl pabeidzis.
Tu minstinājies, tītinājies ilgi,
Līdz nokūpēja franču kuģi zilgi.

Vecais Gads

Jel nepārmet man nodevēju vainas,
Uz cīniņu jau franču tauta mainās.
No dūsmām dzīslas pietūkst, dzirkstis šķeļas,
Ar nogrimušiem kuģiem drosme ceļas.

Jaunais Gads

Bet vāci nemostas vēl ceļa jūtīs!

Vecais Gads

Kur rasies jūtas hitleriešu krūtīs?

Jaunais Gads

Vai nejūt tie, kā viņus frontē trenc?

Vecais Gads

Ar Gebelsu tie katru nakti lenc
Pa vienai boļševiku divizijai
Un tūkstoš lidmašīnām gāzties liek.
Kas ir tik stulbs kā hitlerkalps, tam sijai
Uz galvas jāuzkrīt, lai jēga tiek, —
Bet tad par vēlu, galvaskauss ir pušu,
Nu vācus modina pa visu fronti
Un izdzen stulbumu ar uguns dušu.

Jaunais Gads

Nu jānoslēdz man visi vācu konti,
Lai asinis ar asinīm tie dzēs
Un nenomaksāts nepaliek kāds parāds.

Vecais Gads

Kas būs ar Musolini?

Jaunais Gads

Matus plēš

Tie itaļi, kam mati ir. Pats sarāts
Kā puika, Musolini bailēs svīst
Un spogulī vairs sevi nepazīst.
Kūp drupās Dženova un Turina,
Un duči malarija purina.
Drīz celsies itaļi, lai pasistu
Reiz zemē savu pirmo fašistu.

Vecais Gads

Nu, labi, parādi tu savu nagu.
Es kartē sekošu, kur peldēsi,
Kā zemē, gaisā vācus deldēsi,
Vai vienā vietā ilgi nenokverni.
Tāds tagad laiks, ka pusaudži un bērni
Pie vīru darbiem droši ķeras klāt
Un izaug lieli taisni acu priekšā.
Kad iemācīsies tu ar tanku jāt,
Bez bailēm meties kauju speltīs iekšā.
Tad atceries, kā manā laikā kāvās
Bez noguruma zvaigznes kareivji,

Tie stepēs cīnījās un klintīs stāvās,
Kur kalnu virsotnēs gul mākoņi:
Tie Sevastopolē pa uguns krusu
Kā dzelžos noturēja zemes plaukstu:
Tie Leņingradā nezin mirkli klusu,
Cieš sūras slimības ar ziemu aukstu,
Bēt nelaiž savos vārtos vāciešus;
Tie Staļingradā cīnās skaudrā peklē
Un satriec, padzen, vajā neliešus,
Kas vācu kungu rasei vergus meklē.
Un miljoniem vēl jāmin padomjļaudis,
Kam slavu pelnīto neviens nav paudis,
Kas strādā mājās, laukos, rūpnīcās,
Kas dzīvo gruvešos un zemnīcās,
Kas briesmās izkaluši garu modro, —
Tie ilgi minēs četrdesmit otro, —
To visu atceries, mans mantniek svešais.

Jaunais Gads

Tev ienaidnieks nav četrdesmit trešais,
Kaut mēle zobgalīga man un skarba.
Ar jauniem spēkiem stājos es pie darba,
Ko esi vadījis šais dienās sūrās.
Es slavu teikšu taviem varoņiem,
Kas cīnās zemē, mākoņos un jūrās,
Es teikšu slavu taviem miroņiem,
Kas gul zem velēnām vai dziļā dzelmē, —
Tos minēs karavīri kauju svelmē,
Kad cīņā ies par svēto tēvzemi.
Draugs, droši delnā manu roku ņemi —
Es celšu godā tavus tikumus

Un taisnos padomjtautu likumus,
Un tavus naidniekus es nīdēšu,
Kā gaisma bārabērniem spīdēšu.

A b i

Lai iznīkst tautu verdzība un mokas!
Lai zvaigznes karavīriem cīņā sokas!

Strēlnieks

Lai notiek tā, kā sakāt jūs! Bet brīve
Nav zelta ābols, viegli noraujams —
Lai atkal laimē zeltu mūsu dzīve,
Lai durvis vērtu saulains miera nams,
Mums visiem jāzīcīna cīņas grūtas.
Kā purva migla smagas tiek man jūtas,
Sirds sāp, kad domāju par Latviju —
Vai mani mīļie dzīvi vēl? Vai smaida
Vēl mazie putnēni un mani gaida?
Sirds deg, kad domāju par Latviju —
Vai daudzus pieviļ tur ar laipnu masku
Un tautu izdeldē kā liesmās vasku?
Sirds pukst, kad domāju par Latviju —
Kur citur tādi ezeri un druvas?
Nav otras zemes man tik mīļas, tuvas.
Kad cīnos es par Latviju, man jūtas
Kā saule gaišas tiek, nav kaujas grūtas.
Kāds bija aizejošais gads, to zinām.
Mēs puteņos un salā vācus dzinām,
Mēs kāvāmies kā varoņi, un Staļins
Mums teica: «Sveicinās jūs tuvi, tāli!
Lai gvardu karogs latvju vīriem plīvo!»

Kāds nākamais būs gads? Kad māju brīvo
Mēs atkal redzēsim, — kas to mums sacīs?
To katrs lai lasa cīņas biedra acīs.
Ko vēlies, draugs? Kas sirdī deg un zvīļo?
— «Lai purpurkarogs pland pār zemi mīļo!
Par Padomjlatviju es cīņā eju,
Lai saule apspīd viņas svēto seju.»
— Tā vīra valoda, un redz nu skats,
Ar cīņām mājās ved mūs uzvargads.

1942. gada decembrī.

STAĻINGRADA

Staļingrada! Tava uguns dvaša
Tūkstoš jūdzēm tālu sejā dzeļ,
Vairs nav cilvēka neviena paša,
Kas tev roku pretī nepaceļ.

Tavu vārdu minot, aizklāj vaigu
Dziļās šausmās ļaunais ienaidnieks;
Nedzird dzotos vācu žūpu klaigu,
Apklusušos stepē apsedz sniegs.

Tiem, kas izkaro pret vilkiem cīņu,
Zin, cik granatu pie Volgas sēts, —
Tā kā smilšu, tā kā zivju zvīņu, —
Staļingrada! tiem tavs vārds ir svēts.

Tiem, kas rauti kāša vergu jūgā,
Sirds ar tevi vienā liesmā kveld;
Viņi domās līdzī dodas strūgā,
Kas pa bumbām pērto upi peld.

Staļingrada! Pasakās no zelta,
Dārgiem akmeņiem ceļ pilsētas, —
Lāse ūdens, kas no Volgas smelta,
Tavas drupas mums ir dārgākas.

Staļingrada! Bēg no tavām sienām
Asinskārais brūno vilku bars,
Un pa cīņu dienām, uzvardienām
Tavus laudis rotā slavas stārs.

Kareivjiem, ko bargā kauja saudzēs,
Mierīgs vizmos upes plašums zils,
Atšalks dzīve tavās drupu kaudzēs,
Negraujamā boļševiku pils.

1943. gada februārī.

TROFEJU IZSTĀDĒ MASKAVĀ

Nāk prātā: skrēja lidmašīnas tā kā mākoņi,
Bij toreiz vācu tankiem pilna zemes pamale,
Tie cilvēkus un viņu mājas pīšļos samala,
Kā jūra vētrains vairs nenorima šņakoņa.

Un tanku kupros zaļos svārkos vāci sēdēja,
Tie vēlās mašīnās, pa gaisiem laidās Junkeros,
Un saule dūmos grima, puķes rāvās čunkuros,
Un daiļas sievas mirklī panīka un dēdēja.

Bet mūsu naidis kā negants ugunsgrēks tad iedegās,
Un vilki saduga pie Ļeņingradas palodām,
Tie smilkstēt sāka visās kāša krusta valodās,
Kad stepēs pēra tos un Dienvidjūras liedagos.

Te gludā akmens krastā upe klusi skalojas,
Sniedz roku nākotnei te seni gadusimteņi.
Mēs dižu saslejamies redzam savu dzimteni,
Kad bērni šurpu nāk, kā bezdelīgas čalojot.

Te lielais Staļins, izcirsts rudi sārtā granītā,
No jūras līdz pat jūrai vada kaujā armijas.
Kā māsas gredzenus šai cīņā tautas pārmija,
Lai uzvara reiz brīvos torņos mieru zvaniņu,

Ka visiem gaismas ļaudīm gaitas kopējas,
Ka kungu rases pārākums ir tukša pasaka,
Ka, vācus pļaujot, nāvei izkopts visuasāka,
Ka uzvar zvaigznes kareivji, to pauž mums trofejas.

Pa visu Eiropu ir vācu tanki skrējuši,
Te zaļā maurā norimusi viņu šķindoņa.
Un kauju ārēs vējā, lietū sadilst ģindeņi,
Kas vācu mundieros bij kādreiz brangi smējuši.

Bet sirmā, nemirstīgā, mūžam jaunā Krievija,
Ap kuru simtām tautas turas asins draudzībā,
Ar brāļiem kopā graujot naidnieku bez saudzības,
Šai karā slavas kroņos jaunus laurus ievija.

Ar smagām mortirām un tēraudstobriem gareniem,
Kas nespēj ļaunu nodarīt vairs bērnu dzīvībai,
Mēs ziņu laižam visai pasaulei, ka brīvību
Ceļ saulē mūsu karavīri varenie.

MASKAVAS SALUTS

1

Augusta naktī kā ezerā dziļā
Dūmakās siltās grimst pilsēta lēnām,
Pulksteņos vienpadsmit nodun, šalc dziesma.
Pēkšņi, klau, iešķindas zvaniņu mēles:
Maskava runā! Un pasaule klausās,
Varenas rokas to virza uz sauli —
Maršala Staļina pavēle atskan.
Padomju varoņus sveicina Staļins —
Padomju pilsētas atkal ir brīvas,
Veļas uz rietumiem naidnieku pūļi.
Pulksteņos divpadsmit nodun, dārd gaisi, —
Maskava salutē, uzvaru svinot.
Draugs! lai tu biji kur būdams šai naktī,
Sarkanā Armija roku tev sniedza,
Stiprāks tu kļuvi un liksmāks un drošāks.
Draugs! lai tu esi kur būdams šai stundā —
Sveicini sarkano uzvaras zvaigzni!

6. 8. 1943.

Vakar uz Maskavas upes tilta
Mēs stāvējām, salutam dunot.
Pamalē plaiksnījās iesārta blāzma,
Tur runāja lielgabaltobri
Kā svinīgi, priecīgi pērkonī,
Un baltas, zaļas un sarkanas
Debesīs skrēja mirdzošas strēles.
Kā brīnumu puķes tās izplauka
Tumšzilajās vakara debesīs,
Un visa velve bij puķu dārzs.
Pār Kremļa torņiem vizuļu putni
Ar pārļainiem spārniem laidās,
Un augstāk un tālāk vēl skrēja
Ar padomju uzvaras putniem domas,
Kur zvaigznes armijas karogi pland —
Tie dodas uz rietumiem! rietumiem!

9. 9. 1943.

SVEICIENS PADOMJU LATVIJAI

Padomju Latvijā dziedāja cīruļi
Brīvības daiņas,
Ziedēja druvas, un pamodās tīreļi, —
Visam uz gaismu bij maiņas
Padomju Latvijā.

Padomju Latvija! sveicinām iztālēm!
Cīruļi paceļas priecīgos baros,
Brīvības daiņas drīz skanēs pa birztaļām,
Darbā sauks sarkanais karogs
Padomju Latvijā.

1943. gada vasarā.

LĀČPLĒSIS

Lāčplēsis latviešus mūžam pret naidniekiem vadījis cīņā,

Zobens kā liesma tam deg, bēdas un tumsību šķeļ.

Zobens kā zeltaina liesma spīd latviešiem kāškrusta naktī,

Ceļu uz brīvību cērt Lāčplēsis, diženais vīrs.

Varonim latvieša sirds, un par visu tam dārgāka zeme,

Daugava jūrā kur tek, Rīga kur mūždienu dūc,

Latviešu valoda sena kur ciemus un novadus vieno,

Daiņa kā cīrulis dzied, ziedonī birtala šalc.

Nomodā Lāčplēsis allaž par ģimeni, māju un druvām,

Tūkstošiem gadu kur dots šūpulis latvīm un kaps,

Tūkstošiem gadu pie kapiem kur jaunekļi sentēvus piemin, —

Zvērestam rokas tie ceļ, mūžīgu līgumu slēdz:

Brīva bij Latvijas tauta, to vācieši iekala važās,

Brīva tā atkal reiz kļūs, vāciešu vara kad grūs.

Lāčplēsis sarga kā saimnieks mums pagalmu, pavardu,

sliekšņus,

Smaidot pie šūpuļa stāv, bērniņu glauda kā tēvs.

Burtnieku dziesmās viņš klausās, un citur nekur nav tik

daiļu,

Valodas otras vairs nav, kurai tik burvīga balss.

Godinām Lāčplēsi lielu, jo spēku tam apgaro domas,

Tālu tam aizlido skats, telpa to nesien un laiks.

Lāčplēša dziesminieks Pumpurs liek Laimdotai tīstokļos lasīt:

Vienpatis cilvēks reiz mirst, veselas tautas var mirt,

Cilvēku cilts tomēr dzīvos, cik ilgi vien pastāvēs zeme —

Cilvēces kareivim būt pienākums katram un gods.

Lāčplēša dziesminieks Rainis liek Spīdolai pareģot latvjiem:

Varonis necinās viens, tautā tam nemirstīgs spēks,

Vienmāju robežas šauras, un tauta alkst plašākas elpas, —

Pienāks reiz likteņa laiks, karā kas pasauli cels,

Nekaros zeme pret zemi, bet visas pret tumsu ies cīņā —
Cīņā pret tumsību iet pienākums katram un gods.
Pienāca likteņa stunda, pret kāškrusta tumsoņiem karā
Saceļas visi, kam sirds brīvības ugunī kvēl.
Piecstaru padomju zvaigzne no lediem līdz dienvidu dārziem
Kareivjiem kautiņā spīd, miljoniem spēku tā dod.
Kopā ar pasaules tautām, ar cilvēku sadraudzi lielo
Lāčplēsis, diženais vīrs, latviešus cīniņā ceļ, —
Tauta lai atzaļo kupli un nekrīt vairs varmāku jūgā,
Latvietis skaņi lai dzied, viņu lai pasaule dzird,
Lauki lai ražu dod brangu un droši tā sakrājas klētīs,
Mātei pie svētīgās krūts mierīgs lai atdusas bērns —
Latvji lai cilvēces saimē var varenus darbus veikt godam,
- Lāčplēsis latviešus sauc: «Likteņa stunda ir klāt!»
Padomju piecstaru zvaigzne mirdz varonim vairogā spožā,
Latvijas saule tur aust, mūžīgas brīvības rīts.

CEĻA MAIZE

Vai tā vien ir maize ceļam,
Kas pa miltu miglu kūp,
Ko ar asmeni mēs šķeļam,
Kas uz mēles mīksti drūp?

Verieties pa savām somām,
Naidis un mīla spēku sniegs;
Pilnas tās ar dzīves domām,
Vizuļo kā burvju sieks.

Kamēr naidnieks plosa zemi,
Dusmu naida pilna krūts —
Vērmeļkausu rokā ņemi,
Ugunssūrmi lāsēm sūc.

Kur mēs ejam, ko mēs darām,
Miļā zeme sirdī deg,
Spēku smelt tur allaž varam —
Daugava caur sirdi tek.

Mūsu tautu saimi lielo
Nespēj ārdīt necilvēks,
Draudzība mūs visus mīlo,
Brālība ir mūsu spēks.

Katru, kas pret tumsu karo,
Lielī mērķī augšup ceļ.
Cerībām un ilgām baro,
Latvija lai zied un zeļ.

Tā mēs ejam vētrām cauri,
Nakts un liesmu svelme jūk,
Acīs atspīd zaļi mauri,
Izmisums mums neuzbrūk.

Un no neredzama saiņa
Dārgas ceļa mantas zib:
Tā kā cīrulis spurdz daiņa,
Latviski sirds runāt grib.

Savā mēlē latvji runā:
Padomes ir brīves balsts,
Bargā lielgabalu dunā
Stipra izaug mūsu valsts.

Taisnība un brīve svētā
Tālā ceļā spēku dod!
Ceļnieks pārnāk savā sētā,
Vētrā taku droši rod!

Mums ir tāda maize ceļam,
Kuru ēdot jauns tiek gars,
Tautas avotos mēs smeļam,
Katrā lāsē burvju spars.

Vajag tam, ko raizes nomāc,
Nākamības logu vērt —
Mūsu spēks ir darbam domāts,
Kam vēl stiga jāizcērt.

Latvji cīņā uzvar raizes,
Sirdī brīves vēstījiens —
Lai bez tautas spēka maizes
Ceļā neiziet nevienš!

1944.-1946.

*Uz rietumiem!
Tur vīru domas skrien kā putni,
Kur brāļu saime brīvei ceļu lauž.*

The following
The first volume of the
The first volume of the

PAR NĀKOTNI

Kā putni gadi skrien, tas sen jau sacīts,
Reiz granīts sabirzīs kā mīkstais piens,
Bet bērnus dzīvei baro mātes piens,
Un zaļo lauks, kas asinīm bij slacīts, —
Reiz, apaug pagātne ar laika sūnām,
Un dzīve kūšā šalkdama pa sūnām.

Bet mūsu paaudzē dažs būs kā apmāts,
Ja paliks dzīvs, ja viņu saudzēs karš.
Lai cik tam mūža laiks vēl raisās garš,
Tas karu aizmirsīs tik gulot kapā,
Bet dzīvs vēl būdams, liepām ziedot,
Tas teiks: «To nevar aizmirst, nevar piedot.»

Viņš sen būs sadziedējis kara brūci
Un māju uzcēlis, kur saules daudz —
Un pēkšņi atkal liksies, tanki brauc.
Un naktī, dzirdot žēli brēcam pūci,
Viņš gatavosies uzbrukumam drausmam
Un neaizmigs tad vairs līdz rīta ausmai.

Būs dzīve citāda, bet laimi zilēs
Kā senāk cilvēki, un sapņi plauks.
Mēs agrāk cerējām uz laimi, draugs,
Bet zvēri izkāpa no melnām dzilēm,
Un tikai zvaigzne sarkanā bez bailēm
Caur gaismu veda pretī rīta gaiļiem.

Es atceros, pēc lielā kara pirmā
Es dziedāju par brālību, bet balss
Par agru skanēja, to māca sals.
Nu nesolu, ka zēni mierā sirmos
Un labam ceļu nekrustos vairs ļaunais, —
Bet cilvēks neatgrims vairs tādā kaunā.

Nav gala cīņai. Cīņas būs ar dabu,
Ar skauģiem, tumsas kalpiem, naidniekiem,
Bet gaisma augtin pieaugs cilvēkiem.
Un tālās audzēs, veicot darbu labu,
Par mūsu cīņām bērni dziedās dainās,
Un varoņiem būs mūžīgs milas vainags.

Maskavā,
1944.

ZIED MASKAVĀ LIEPAS

Zied Maskavā liepas, kūp medainas smaršas,
Un desmitām vasaru atmiņā tvan,
Un tālumos parādās bērniņa mana, —
Aiz jumtiem un torņiem zilst Vidzemes gāršas.
Dzirkst Ogres un Gaujas, un Salacas šalts.

Zied Gogoļa gatve. Gan bišu te nejt,
Bet darbīgā saime man dvēselē dūc.
Ai, kāpēc gan piepeši sažņaudzas krūts?
Kas raugās caur liepzariem sastindzis leju,
Kam zaļajās lapās vaigs blāvo tik balts?

Un rokas pret tālēm es izmisis stiepu,
Tur dzimtenē vāciešu pakārts manš draugs.
Jūs redzat to, biedri? Tas sirdi mums žņaus,
Līdz brīvības saulē šalks Latvijas liepas
Un beigsies reiz vāciešu verdzības malds.

Glūn zilpelēks vāciets, kur liepas zied Rainim,
No cietumiem mocekļu vaimanas kāpj.
Jūs dzirdat tās, biedri? Kā brūces tās sāp.
Tās milēt pār visām liek atriebes dainu,
Līdz izžūs reiz izlieto asiņu palts.

Pa Maskavas gatvēm es elpoju medu,
Te mundri šalc drūzma, te cilvēks ir brīvs,
Viss cēlais un daiļais te saglabāts dzīvs.
Šurp garā es, brāļi, jūs stiprināt vedu,
Te visiem, kas cīnās, klāts draudzības galds.

Tās važas, kas latvjiem gadsimtepiem stiepās,
Uz mūžīgiem laikiem nu iznīkst kā murgs,
Un dziesmas kā putni pār dzimteni spurgs,
Ik vasaru bites dūks Latvijas liepās,
Būs medus bez asinīm, medus būs salds.

Maskavā,
1944.

LATVJU BALSS

Cik vien atceros — divtūkstoš gadu
Latvju zeme pilna manu radu.

Mīļa sen man latvju dabas valoda.
Kaijas klausijos pa prieku kāpām,
Lakstīgalas dziesmu sirds man slāpa,
Cēlās cīruļi uz debess palodām,
Šalca Daugava kā māte gudra,
Krācēs mirguļoja laša sudrabs.

Putni mani, zivis manas ūdeņos,
Zaļi meži šņāca mūžu mūžiem.
Sapņos dzirdēju, kā jūra žūžo,
Dārzs un druva izmieloja rudenos.
Aizgrābts vēros tumši zilu nakti,
Debesīs cik staro zvaigžņu saktu.

Klausies, brāli, cik vien tālu dzirdi,
Dainas saviļņo un glāsta sirdi.
Brīva, daiļa mūsu dziesma skanēja —
Šurpu sniedzās roka dzelžu cimdā,
Latvji klausās grima, klīda trimdā.
Tur, kur lepnu galvu vāciets manīja,
Rikstes žvikstēja, līdz nāvei pēra,
Lietuvēni asinis tur dzēra.

Vāciets muižā iegulās kā zirneklis,
Gadsimtiem no latvjiem neatstājās,
Kēniņgalmos, tumšās zemniekmājās.
Viņa vārds drīz bērniem kļuva briesmeklis,
Vilka zobi dzīvā miesā kodās,
Līdz no vergu krēslas tautas modās.

Ak, kā latvjiem acis laimē mirdzēja,
Kad no padomēm mums brīve ausa!
Asinsbēda izdzerta bij sausa,
Miers un darbs tik jauks bij saules aizvējā!
Tā kā saimnieks latvis vagu dzina,
Brīvu dziesmu kamolu viņš tina.

Asinsbēda nebija vēl klievēta.

Vāciets uzmācās no jauna Rīgai
Kara kāvi pāri siliem spīgo,
Mūsu sirds nav ļauna posta biedēta,
Cīņu pēdējo mēs izkarojam,
Sēra dūmos lietuvēns grims bojā.

Saulē latvjus paceļ zvaigznes armija:
Sveika, mana dārgā tēvu zeme!
Tu ar draugiem kopā dzīvi lemi,
Staļinam kā tēvam mīļa Latvija.
Latvis laikos vērsies drošu galvu,
Brīvi saņēmis par mūža balvu.

Vēji tālu cīņas vārdus aiznes:

Visi turieties pie Padomjzvaigznes!

Atkal viņos brīvas buras vizuļos:
Sveika, senā Dzintarjūra, sveika!
Kāps no dzelmju dūņām pils kā teikā,
Zilā gaisā cīruļpulki trizuļos.
Brīves saule kara vētras dziedēs,
Latvju zeme daiļa zels un ziedēs.

Lai tas būtu, lai reiz mokām pienāk gals,
Cīņā sauc pret vāciem latvja balss.

Maskavā,
1944.

Mēs mājās pārnācām, un stundā pirmā
Mēs domājām par tevi, māte sirmā
Un mūžam jaunā brāļu saimes sirds, —
Par tevi, Maskava.

M A S K A V A

Kur stalta pils, tur kādreiz meži šņāca
Un laivinieki savus mazos kuģus
No straumes pārvilka līdz straumei sausus,
Un viņos vanags raudzījās no gaisiem,
Kā neredzama koka galotnē.
Bet cilvēks augstāk uzlido par putnu,
Un pāri siliem tumšziliem un purviem
Jau tad kāds vērās tālē gudrām acīm,
Kam ķildas sāpēja un šaurais pagalms,
Un domās šķīda skaidas, plētās stiga,
Un auga ciems ar zelta kupoliem,
Un, pīķiem zibot, jāja karapulki,
Un cits pēc cita kņazi noliecās,
Un liels ar mazu sveica Maskavu.

Cik tālu skrēja domu vanagi
Tais gadu simteņos, kas nu vairs pateiks,
Bet allaž kāds pār siliem raudzījās,
Kam dziļā pusnaktī no dižām domām
Kā gaišums turējās pār pagalvi.
Kopš lielais Pēteris reiz krievu kuģi
Pa zemi raušus aizrāva uz jūru,
Tam burās daudzās rietumviļņu vēji,
Bet Maskavā kā senāk krievu sirds
Bij dedzīga un paliks mūžīga.
Te Leņins cēla brīvo padomjvalsti,
Kur vakari ar rītiem sasniedz rokas,
Te raugās pasaulē no Kremļa acis,
Kas saredz jaunu gaismas cilvēci.

To seno pilsētu vēl atmiņas
Tin zelta tīmekļos, bet sirdi aizgrābj
Mums šīdiena. Tik cēla Maskava
Nekad nav bijusi kā mūsu laikā.
Mēs katru dienu, katru stundu mājās
To minēsim, un spožā rubinzvaigzne
Mums ceļu tālāk rādīs.

Maskava!

Jauni vārdi lūpās dzimst.
Spoža tava senā slava,
Diži darbi prātā most:
Tur, kur bija meža pļava,
Valsts no siliem izauga.
Senā varenība tava
Mirdz kā senu laiku zelts,
Tā kā rīta saule liesmo
Mūsu lielo dienu slava.

Maskava —

Pa taviem vārtiem izejam mēs saulē,
Ar jaunu spēku dzīvei solāmies,
Pa taviem vārtiem brīvā dzimtenē
Mēs aizejam ar brāļiem, kaimiņiem.
Ai Maskava, tu sapulcini tautas,
Lai tavā paspārnē tās atrod sevi,
Par tevi mūžam jaunas dainas dziedās
Pa saviem ciemiem latvji, lietuvji,
Lai aug tavs spēks, lai tava saule staro,
Zel mūžu mūžos, brīves pilsēta!

Rīgā,
1945.

PADOMJU LATVIJAI

Bij tava rīta ausma maiga
Un varens tavu darbu spēks,
Bet saule nezuda no vaiga,
Tavs vārds bij kungu ausīs grēks.

Mēs tevi noglabājām krūtīs,
Kur dobjām bangām sita sirds:
Reiz dzestri rīta vēji pūtīs
Un apkampsies, kas bija šķirts.

Kā izkopts svilpa nāves pļaujā
Un asins neatdzērās smilts!
Bet droši gāja bargā kaujā
Par tevi cīnītāju cilts.

Tavs vārds mums simtkārt dārgāks kļuva.
Kopš viņu apspīd cīņu zaigs —
Ap padomēm zied latvjū druva
Un ziedēs, kamēr ritēs laiks.

1945.

PADOMJU MEITENE

Aiz tevis mutuļo vēl cīņa baiga
Un kauju pērkons rūc, —
Kad bites dzirdi — liekas, lodes dūc,
Bet tavā sejā laimes blāzma maiga,
Un viegli elpo krūts.

Tu lielā kaujā biji brālim blakām,
Ar viņu darbs tev rit
Pa padomjļaužu saimēm šešpadsmit, —
Un liksmas tiekas meitenes pie akām,
Kad pulkstens rītu sit.

Tās sasaucas uz gaišu darba dzīvi,
Ko rotā saules zaigs.
Tās dzied: «Ir sācies ražens rosmes laiks!»
Un viņu dziesma vēstī saldo brīvi
Tiem, kam vēl krēšļains vaigs.

Ai, meitene ar zvaigžņu acīm spodrām
No akas laimi smeļ,
Lai darba cilvēks visur tumsu šķeļ
Un, sasaucies ar visām sirdīm modrām,
No jauna zemi ceļ.

LATVJU ZĒNS SVĒTKOS

Ar gaiļa dziesmu piecēlos no dusas,
Vēl nakts, vēl dziļa tumsa, ielas klusas,
Bet sliexnim pāri dotos es labprāt.
Kur saule kavējas? Ir svētki klāt,
 Ir lielie svētki klāt.

Es jauki sapņoju. Pār manu vaigu
Kāds miegā noliecās ar glāstu maigu
Un sacīja kā mīlais tēvs tik liegs:
«Ka svētkus gaidīji, par to man prieks,
 Par to man sirdī prieks.»

Es pazinu šo sapņa glāsta vīru,
Kas sirdi cēlu darija un tīru.
Tam kaujās klausīja pie pulka pulks,
To darbā āmurs sveic un sirpis spulgs,
 Un zelta sirpis spulgs.

Ar gaiļa dziesmu pārtrūka man dusa,
Vēl bija nakts un pilsēta bij klusa,
Bet sirdi spārnoja man sapnis jauks,
Balss solīja: «Pie tevis būšu, draugs,
 Ar tevi visur, draugs.»

Vai tālā Kremli, lielais Staļin, dzirdi
Šai rītā liksmi sitam manu sirdi?
No latvju zemes ceļas gaviļdārds,
Un tūkstoš balsu brāzmā skan tavs vārds,
 Tavs mīlais tēva vārds.

OKTOBRA ZVAIGZNE

Cel acis augšup, draugs,
Lai redz tās tālāk, možāk.
Ir bagāts rudens zvaigžņu lauks,
Bet mūsu zvaigzne visuspožā.

To Leņins aizdedzis,
Lai pazūd tumsa baigā,
To kveldināja Oktobris,
Un klīda bēdas tautas vaigā.

Kur zvīļo zvaigznes stars,
Tur brīvi darba ļaudis,
Tur sveras smaršīgs ābeļzars,
Tur rudzu vārpām zelta graudi.

Caur vētrām pacēlās
Šī boļševiku zvaigzne.
Tā spīdēt cīņās nerimās,
Tā ļaudis tālāk, augstāk aiznes.

Pār Kremli zvaigzne mirdz,
Kur Staļinam ir mājas,
Kur viņa mīlas pilnā sirds
Par tautu kvēlot nenostājas.

Tai esi uzticīgs,
Nes zvaigzne latvjiem laimi.
Uz mūžiem esi sadraudzīgs
Ar brīvo brāļu padomjsaimi.

1946.

GADU MAINĀ

Vējš durvis sit, slīd spēji stari skropstās,
Kāds istabā ir ienācis, un saime
To acīm meklē. Mājas ļaudis kopā,
Un svešu nav. Tikšķ pulkstenis un skopās
Šķir katram sekundes. Un vaicā saime:
«Vai skropstās iespīdēja uzvarlaime?»

Strēlnieks

Es atkal vecā pajumtē kā senāk.
Sirds pilna trīsu. Te es priecīgs augu,
Viss pazīstams, tik māsa mājās nenāk,
Tā klausās Vāc zemē. Nav daudzu draugu,
Vairs tēva nav, to apšalc kaila liepa.

Māte

Viņš tevi sauca brīdī pēdējā.
Pret rītiem mūsu māja rokas stiepa,
Te zuda cilvēki un dēdēja,
Un vācietis ar zvēra ģīmi trulu
Pie mūsu baltā galda sēdēja,
Un jaucās vīns ar asinīm pa kulu.
Bij latvju zeme liela kapsēta.
Mēs tevi gaidījām. Nu viss būs labi.
Jau saule stumbros kāpj ar spēka sulu.
Būs pavasarī zeme apsēta.
Un darbā iziesim mēs atkal abi.

Strēlnieks

Pie Maskavas, kur sārtas pārslas sniga,
Pie Ilmeņa un Rusas cīņā gājām
Par padomēm un mīļām latvju mājām,
Un augtin auga atgriešanās stiga.
Ai māt, cik zvaigznei dižu karotāju!
Tie karstā stepē cīnījās un ledū,
Ar vienu aci skuju gultā miga,
Uz priekšu ceļu pētīja ar otru.
Tie izbaudīja atriebi kā medu
Un briesmās saglabāja garu modru.
No uzvaras uz uzvaru tos Maršals
Caur kauju puteņiem un liesmām veda,
Un ziemas naktī latvju ievu smaršā
Mēs noreibām. Pa asinīm un sviedriem
Uz priekšu rāvās katrs ar cīņas biedriem,
Lai sajustu reiz miera maizes garšu.

Māte

Ar Sarkanarmiju aust rīta saule.
Bij sāpju pilni mani vecie kauli,
Aug atkal dzīvei spēks. Ej cīņā, dēls!
Jauns rīta gaišums logos liesmo kvēls.

*

Viss kluss. Tikšķ sirmāis pulkstenis pie sienas.
Sāk dunēt lielgabali tālu tālu
Pie ungariem vai čechiem. Dūmu vālu
Šķeļ sarkans karogs, augstu gaisos slienās,
Un zelta drūzmā bango uzvardienās.

OKTOBRA SARUNA

- Dēls

Es redzu tavās acīs spīdumu —
Tev senās cīņas prātā nāk?

Tēvs

Ik gadu

Šobrīd pa rietu staru klīdumu
Es atkal soļoju ar savu vadu
Pa nakti un pa vējiem ledainiem
Kur tumsā drūma slejas Ziemaspils.

Dēls

Vai domāji par dārziem medainiem,
Par ezeru, kas saulē vizmo zils,
Par logiem mirdzošiem, par mājas laimi,
Par nākotni?

Tēvs

Ar lielo darba saimi

Es rokā tvēru toreiz šauteni,
Lai niknos kakla kungus triektu peklē,
Mēs zinājām, cik tauta kaisli meklē
Jau ilgus mūžus taisnību un brīvi.
Bij briesmu daudz un bargu kautiņu,
Bet saldi šķīta kauju dūmi sīvie,
Jo zeme pagriezās uz jaunu dzīvi, —
No Auroras tad pērkons dārdēja
Un vecās važas drumslās ārdīja.

Dēls

Kāds spēks un griba!

Tēvs

Tas bij tautas spēks

Un tautas griba. Leņins drošs un liesmains
Mūs cīņā vadīja. Un nāves briesmās
Mēs viņam ticējām: «Drīz saule lēks,
Kā māte visus bāra bērņus sildīs,
Un sadraudzība valdīs cilšu ciltīs.»
Bij skauģu mums un ienaidnieku pūļiem,
Gan uzbrucēju atklātu, gan spiegu, —
Mēs pērām tos pa svelmi un pa sniegu,
Pa vidu kaujām kviešus sējām kūļiem,
Un auga padomes kā birzis jaunas.
Vairs nebij vietas mūsu sētās tūļām,
Kad Staļins piecgadēm bij lēmis gaitu, —
Ar darbu uzveicām mēs likstas ļaunas.
Kā zvaigznēm debesis vairs nebij skaita
Tad tīrumu un dārzu augļiem klētīs;
Tad kalējs sacentās ar kalēju
Un malējs darbā veica malēju,
Un zinātniekam prieks bij dzīles pētīt
Un klintis urbt, un upju oļus vētīt,
Lai darba ļaužu valsti laime svētī.
Mēs stipri izaugām un dzimteni
Kā vīri grūtā stundā nosargājām,
Kad vāci trakoja pa grautām mājām, —
Mēs kāša pūķi saminām zem kājām,
Lai mierā aizrit gadu simteņi,
Lai pasaule sāk jaunu, brīvu posmu.
Šai cīņā blakus veteraniem veciem

Jūs, jaunie, pacēlāt ar kvēlu drosmi
Visnikno kauju smagumu uz pleciem, —
Tēvs juta elpojam pie vaiga dēlu,
Tam uzsmaidīja brīdī baigajā.

Dēls

Dēls juta tēva milu maigājo,
Tam tēva karogs liesmās zaigoja.

Tēvs

Kad kauli sāka sūrstēt nakti vēlu,
Es sveicu jaunā cīnītāja tēlu,
Kam dzīve tālāk jāceļ.

Dēls

Vienībā

Ar slavas vainagotiem tēviem dzīvi
Mēs jaunu celšim. Svētā cienībā
Mēs minām pirmo Oktobri — uz brīvi
Tas ceļu pavēra. Mēs ejam tālāk,
Mēs gribam savu māju izkopt daiļu,
Lai lejas darbā sviedru straume sāļā,
Lai miera izkaptis šķind pļavu vālā.
Mēs laiku logā veramies bez baiļu
Un karot pratīsim, ja draudēs briesmas, —
Bet mieru gribam mēs, knieš darbi delnā,
Uz mūžiem lauza pūķa vara melnā, —
Lai atskan uzvaras un prieka dziesmas!

Tēvs

Lai dzīvo padomes! Dzīst kara vainas!

Dēls

Lai slava Staļinam! Skan jaunas dainas!

Tēvs un dēls

Lai zeļ un zaļo mīļā dzimtene!
Lai brīvā saimē saaug cilvēce!

1945.

LIELAIS OKTOBRIS

1

Kas latvjus kopā sauc pēc gadu klaidiem,
Lai brālis atkal apkampjas ar brāli,
Ko klausās, trimdā dzina vācietis?
Kas spēku deva piecerties no spaidiem?
Kas tautai spožu ceļu paver tāli,
Lai liels ar mērķiem izaug latvietis,
Pa rudens vētrām liesmo Oktobris.
Lūk, laiku plīvurus tas vaļā ātsit,
Deg mūžīgs rubinskaitlis — septiņpadsmit.
Tik modri ieklausieties: Ļeņins runā —
Un pilsoņkara lielgabalū dunā,
Kur tūkstoš naidnieku un posts un bads,
Jau domās tēlojas gaišs uzvargads,
Ko bargās cīņās sola Oktobris,
Ko kauju kvēpos mirdzam redz tik daiļu,
Ka nāves stundā kareivim nav baiļu.
Tik paraugiet, kā mainās katra mala,
Kur taisnīgs zobens kungu zemi dala,
Lai tam, kas strādā, klētīs krājas kvieši,
Lai darba likums celts un turēts cieši.
Un zēla zeldams lielais Oktobris.
Tas tautas kopā sasauca un ciltis,
Kad vācu tanki ara robežsmiltis,
Un karogbirzī, tautu sveicinātu,
Mēs redzam Staļinu, kas gaišu prātu
Ved uzvargaitās kara pulkus savus:
Un tur, no jauna apstarots ar slavu,
Iet latvju strēlnieks. Viņu Oktobris
Ir mīļās tēva mājās pārvedis.

Ai dzimtene! Tā pilna brūču smagu,
Bet pavasarī arājs liksmu vāgu
Dzīs tīrumā, kas tam uz mūžiem iedots.
Lai pieminam, kas mūsu laimei ziedots,
Lai galvas noliecam pie kapu kopām,
Un upuru lai cienīgi mēs topam.

*

Šis pelēkzilās rudens debesis,
Kas vizminās pa kailo zaru spraugām,
Ar zemi kopā ko mums atdevis
Ir kauju vētrās Lielais Oktobris,
Glauž mīlo Latviju, kur dzimām, augām.
Kā zelta Sietiņu te spīdam raugām,
Tā nemirgo viņš citās debesīs, —
Lai slavēts Lielais Oktobris,
Kas zemi atdod mums un debesis!

1944.

Ik rudeni aug lielāks Oktobris,
Kas saulei mūsu acis atvēris.

No jauna atmiņā aust pirmā diena,
Un mirkli aizmirst nevaram nevienu.
Lūk, pilsētā, kur torņu sili slienas,
Uz tāliem gadsimteņiem Ļeņins runā,
Ka sagrautas nu drūmās cietumsienas
Un strādnieki no krēslas gaismā uznāk.
Par Auroru sauc kuģi — rīta blāzmu, —
Kas vakartumsā lielgabalu dunā
Liek Petrogradas velvēm trīcēt brāzmā.
Kad pirmās dienas vārtus pusnakts slēdz,
Ir cīņās iesturmēta Ziemaspils —
Dzīms jaunās valsts un jauna laika blāzma.
Kas cīnījies par to, lai mūžam svēts,
Pēc vētrām debess lauks mums kļuvis zils.

Tik sens jau liekas viss un vēl tik tuvu,
Par teiksmu zeltainu tie laiki kļuva.
Lūk, Čapajs aizauļo pār kalnu koru.
Ai tačanka, ai ložmetēja ore,
Tu — pilsoņkara tanks ar putna spārniem!
Pār Sivašu deg dzeltenrūsgans riets, —
Kur lizdas meža zosīm bij un gārņiem,
Tur ledus dūņās cērtās ložu spiets.
Stāv strēlnieks latvietis pie Perekopa,
No jaunas pasakas šis vīrs ar stopu,
Kas bultu reibinošās tālēs triec.
Ai pilsoņkara skaudro cīņu vīri,
No jums skrien atmiņas kā žiglas svīres

Ar sviedriem pierē jaucas asinis,
Bet burvju spēku raisa Oktobris.

Lai atskatāmies galvām kailām klusu —
Tur nemirstīgais Ļeņins iet uz dusu.
Lai viņa darbu straume neaizsērē,
Lai varens vīrstu jaunās dzīves avots,
No dzīves aizgājušam Staļins zvērē,
Ka godā celts tiks viss, ko Oktobris
Kā zelta grāmatā ir ietvēris,
Ka padomjciļvēks visos darbos savos
Būs bezbailīgs un uzticīgs līdz galam,
Kā kaltam, sētuvei, tā zobenspalam.
Ikviens lai jūt, ka dzīvi mēros tam,
Kā paklausa viņš cēlam zvērestam.

Kā cīruļus mēs dzirdam skaitļus dziedam,
Liek Staļins uzplaukt piecgadēm kā ziediem,
Un darbā, kas bij vergu laikos nasta,
Ir padomjzemē salda laime rasta.
Lūk, upju kritumi un niknas krāces,
Bez saprāta kas savus viļņus šķieda,
Liek gaismai plūst no spožām spuldžu saulēm.
Dun pilsētas, kur mežos mita lācis.
Pa smilšu klajiem, izbalušiem kauliem
Diendienā, zvārgulišus šķindinot,
Bez zaļa zara gāja karavanas.
Nu tuksnešiem, kam mūžam slāpst, var dot
Līdz sātij atdzerties, un zaļas drānas
Ir smilšu pauguriem un augļu ražas.
Bij tautas, ciltis, kam bij rūgtas bažas
Par savu tumšo, jauno likteni,

Kā vaski ugunī tās strauji dila.
Tām tagad saule spīd un debess zila,
Tās liksmās dainās apdzied dzimteni.
Dūc rūpnīcas. Tās slejas, liesmas svežot,
Pa kalniem, smilšu kāpām, šalku taigām,
Pie jūrām bangainām un tundrās staignās,
Un, siksnas zuzinot un ratus griežot,
Tās padomjvalsti vada jaunā zaigā.
Kā bagāts, neizsmelams apcirknis
Ir zemes dziļums sevi atvēris,
Un viņā raugās, tumsu atslēdzis,
Ar saules acīm gudrais Oktobris.

Mēs atskatāmies — sejā sitas dūmi,
Kā kraukļi ceļas kara gadi drūmi.
Kur melnie spārni švikst, tur koki līkst,
Tur mute skaņi smiet vairs neuzdrīkst,
Tur elles krāsnīs dzīvas sirdis gruzd,
Tur kapu smiltīs miesas stundām kust.
Kā kalnus plecos cilvēks sajūt smagus,
Kur vācu kāšakrusts plēš likos nagus.
Vēl sirds no viņiem laikiem sāpēs deg,
Bez gāla tumša asins upe tek.
Bet zaļais brīves ozols nenokalst,
Jo stipra izaugusi padomjvalsts,
Un tautas uzticīgas Staļinam,
Viss sokas viņa gaišam ģenijam.
Viņš zvaigznes karavīrus kaujās vada,
Un viņu spēkam līdzīga vairs nava,
Caur mūžiem lidos viņu kauju slava,
Ikviens no viņiem nemirstībai rada,
Jo cilvēks jauns ir liesmās izaudzis,

Un viņa tēvs ir lielais Oktobris.
Un atkal rati rūc un krāces staro,
Kā ozols neiznīcīgs brīve zaro.
Prom vecās vergu važas aizmetis,
Ir brīvs un laimīgs kļuvis latvietis.
Kā brīnumputni darba skaitļi dzied
Par nākotni, kā smaržīgs dārzs kas zied.
Lai laiku laikos slavēts Oktobris!
Viņš mūsu sūrās sāpes izdzēris,
Viņš mūsu acis saulei atvēris.

*

Divpadsmit mēnešu gadam.
Decembrī puteņo sniegs,
Naktis kā vezumus vadām,
Izgulēts tumsā jau miegs.

Maijā viss zeltaini zaļo,
Kur vien tam pieskaras pirksts.
Uzklausot cīruli skaļo,
Sirdi ķer gaviļu dzirksts.

Katram ir savāda daba,
Sivums savs, saldums savs maigs.
Saņem, ko dod viņi labu,
Ēnās lai neiegulst vaigs.

Divpadsmit mēnešu vidū
Vienam ir liesmojošs skats —
Dziesmas ap Oktobri lido,
Mūžīga dziesma viņš pats.

Tautām, kas gadsimtus cieta,
Sakrāts bij ienaidis un spēks,
Ticība dziļa — pēc rieta,
Saule pēc tumsības lēks.

Strādnieks ar zemnieku cēlās --
Dzirdiet, kā negaisi rūc!
Cietuma akmeņi šķēlās,
Elpoja laimīgi krūts.

Cīņas un ciešanas grūtas
Pārspēja darbļaužu spars,
Vienotas dzimtenes jūtas,
Taisnīgs un bezbailīgs gars.

Visur, kur tautas vēl spaidā,
Oktobra zibeņi krīt,
Ceļu tiem apspīd, kas gaida,
Ataust lai brīvības rīts.

Visus, kam sirds pilna ilgu,
Leņins ar Staļinu ceļ,
Tālumus paverot zilgus,
Laimīgi dārzi kur zeļ.

Janvaris jaunu sāk gadu,
Oktobris laikmetu sāk.
Cilvēci sauļup viņš vada,
Cilvēces ziedonis nāk.

1946.

RĪGAI

Tev acis vācu jūgā naidā dega,
Un nezvērs neiespēja spītu lauzt,
Nu tavām acīm rauta nāves sega,
Caur smagām skropstām brīves blāzma aust.

No mokām tava daiļā seja bāla
Un asins kvēpu pilnas riekšavas;
Lai drūmā pagātne reiz būs cik tāla,
Mēs zināsim, kas bija slepkavas.

Mēs atradīsim nometnes un bedres,
Kur dzīvie apskāvās ar mirušiem,
Un mūžam teiksim tos, kam roka nedreb,
Lai zemi izmēztu no neliešiem.

Lai drošiem zvaigznes karavīriem slava,
Lai slava gudriem karavadoņiem!
Vairs nenorietēs, Maršal, saule tava,
Nav skaita taviem dižiem varoņiem.

Sāļš jūras vējš vēl vācu tvanu dzenā,
Gul gruveši, kur cēlās tornis slaiks.
Tev sveiciens, latvju pērle, Rīga senā!
Tev jaunai, brīvai būs vēl daiļāks vaigs.

1944.

SARKANAI ARMIJAI

Sarkanās Armijas uzvaras vainags
Kuplāks ik dienas, krāšņāks un daiļāks.
Brīvi ir igauņi, Mētra un Peipuss,
Brīva ir Daugava augšpus un leļpus.
Hitlera kalpiem zem smiltājiem dzestriem
Kauli nu sajūk ar ordeņa mestriem;
Gadsimtu važas lai dziļi grimst smiltīs,
Mūžam lai brīvas zeļ Baltijas ciltis!

Sarkanā armija uzvaru gaitā
Latvijas ciemus un ezerus skaita:
Brīnišķa zeme un sirsnīgi ļaudis,
Ilgi tiem liktenis laimi bij skaudis.
Daugava putojot traucas uz grīvu.
Kaijas to sveicina mūžīgi dzīvu,
Ciemi un pilsētas atspirgst no posta,
Brūcēs vēl smagās jau kuģus sveic ostas.

Gedimins, cēlies no kapenēm senām,
Lietuvjus vada, lai vāci vairs nenāk;
Diženais kareivis aizauļo zirgā,
Nemuna viņi līdz jūrai kur mirgo.
Baltkrievi sveicina rietumu dzimtu,
Sadodas rokām, lai pagātne grimtu.
Ukrainā atmirgo Karpatu ledus,
Dravnieks ceļ galdā brālības medu.

Sasaūcas Daugavas, Donavas grīvas,
Padomju tautas plauks laimīgas, brīvas!
Moldavi, kareļi darbā nu staigā,
Brīvības saulītei rotājot vaigā.
Pieminiet dienvidos, ziemeļos teiciet
Varoņus drošos, kas, naidniekus veicot,
Kaujās mums atdod, ko vācietis vīla, —
Sarkanai Armijai slava un mīla!

1944.

SARUNA

Ko raugies tālumā uz rietumiem,
Kur miglā februara saule zūd?
— Es dzirdu, vārti veras cietumiem,
Un ļaudis sārto rīta zvaigzni sveic.
Tā, brīvību un sauli vēstot,
Pār drupām spīgo, tūkstoši kur trūd, —
Kā zaļu bērziņu tur dēstot,
Dod spēku dvēselei, kas nesatrūd.
— Ai, zinu, ļaudis viņu zvaigzni sveic;
Kas vada Sarkanarmiju. Jel teic,
Ko redzi vēl? — Es redzu zvaigznes vīru,
Ar savu miesu sedz viņš bērnu kuslu,
Ko kara negaisi no mātes šķīra.
Dzeļ lode glābēju. Bērns vesels dus nu.
— Man glābējs pazīstams, kaut vārds nav zināms:
Tas viens no miljoniem, ar viņu svinams
Ik sarkanarmietis, tiem sirds ir viena.
Tie nāvē iet, lai citu dzīves ciena,
No mājām aiziet tie, lai palicēji
Kopj savas ābeles un krāšņos kviešus.
Tie iegrimst klusumā zem smiltīm cieši,
Lai dzīviem dziesmas atskan, putni, vēji.
Tie visi ir kā viens. Tiem svēta slava!
Ko meklē tālumā vēl doma tava?
— Plaukst jauna Eiropa. Un viņai kūmās
Ir drošais rubinzvaigznes karotājs.
No Staļingradas vēsts bij dienās drūmās —
Un šalca tautu birzis zarotās,
Kā ausmā notrīsot. — Tām svina krusā
Ir dārgās galotnes gan kapātas,

Bet rīta saulē atzaļot jau uzsāk
Un brīvos vējos sazels lapotas.
Lai pasaule no jūga ceļas jauna,
Cērt zvaigznes karotāji pūķi ļauno.
— Es redzu viņus kaujā nakts vai diena,
Tos gaitā upe neaiztur neviena,
Tiem atriebt vēlē nogalētie brāļi,
Tiem kvēlā sirdī dzimtene un Staļins.
— Tie vācus patrieca no latvju lankām,
Kur tūka vāci mums uz kamiešiem.
Drīz vibotnes augs cauri tīgertankam,
Kas sašauts rūsā gul uz gruvešiem —
Ne mūžam nevergot vairs latviešiem!
— Tie mājās nāks, un mātes pacels augstu
Tiem pretī bērnus. Karotājs ar plaukstu
Tad slaucīs asaras, kas priekā mirdz.
Ar viņu pukstēs latvju tautas sirds.
— Šī diena visulaimīgā nav tāli,
Uz viņu droši ved mūs Maršals Staļins.
Būs zemes vaigs no jauna līksms un tīrs,
Ja katrs no mums būs mājās karavīrs, —
Kā varoņi lai visus mērķus veicam
Un Sarkanarmiju ar darbiem sveicam.

1945.

C Ē R T !

Lūk, vērieties, kā vāciets rokas atrauj
No svešām zemēm, kā to uguns šautrām
Per dienā, stundā katrā.

Vēl zog, laupa vezumiem, paunām, pūriem,
To ļaudis lād pa drupu dūmiem sūriem,
Aiz dzelonžogiem, mūriem.

Neviens vairs neuzklausa vācu meļus,
Tie lūžņām, liķiem pamet pilnus ceļus,
Visapkārt redz tiem veļus.

Un mīļos biedrus pieminot, deg dzīviem
Kā uguns acīs un tie cīnās sīvāk
Par dzimteni un brīvi.

Mūs vāci vajājuši gadu simtus,
Vēl tagad ārda, posta mūsu dzimtu,
Lai latvji tumsā grimtu.

Ai brīves karotāj, kam zvaigzne staro,
Par jaunu cilvēci tu droši karo,
Lai tā kā ozols zaro.

Vēl spīdzina un nāvē vācu rokas, —
— Tās jānocērt, lai taisnā tiēsa sokas,
Tad beigsies ļaužu mokas.

UZ KAUVU

Jātnieks zirgu noglauda:

«Salni, mans salni, ko krākdams tu kārpies,
Skrejošu mākoņu trūksties?
Zinu, kvēl asinis dūkstīs,
Vējš tīrumā plosa samītās vārpas,
Vējš krāsmatās pelnus berž sērs.»

Jātnieks zirgu skubina:

«Salni, mans salni, es cīņiņā raujos,
Postažai cauri nu rikšus
Dodamies uzvaras kaujā.
Tik tad es reiz šauteni likšu,
Kad pilns būs mans atriebes mērs.»

Jātnieks zirgu noglauda:

«Salni, mans salni, žēl māju un sievas,
Ienaids tak varenāk sūrst man.
Mūžam vairs nesmaršos ievas,
Ja neglābšu tautu, brāļus no gūsta,
Mēs zinām, kāds vācietis zvērs.»

Jātnieks zirgu skubina:

«Salni, mans salni, kā uzelpo tauta
Visur, kur vācieši grauti,
Zinām, cik tumsa bij sīva.
No važām nu ceļas Latvija brīva,
Kūp Vāczemes pastaru sērs.»

PADOMJU KARAVĪRS VĀCIJĀ

No krants, kur sajūt Volgas dvesmu,
No Staļingradas palodām
Līdz vācu upēm traucies esmu
Un klausos svešā valodā.

Brēc vācu bērns pie mātes krūtīm
Kā miegā trūcies cīrulis.
Es domās lūkojos pa rūtīm,
Kur tālu dzimtais tīrelis.

Tur krāsmatas un ogļu celmi,
Bet ābeles reiz ziedēja,
Un vasarā pa darba svelmi
Tur mana sieva dziedāja.

To augšā nepiecels no oglēm,
Kur vāci viņu nāvēja,
Vairs ne ar kādām saldām koklēm
Zēns neskries kalnā stāvajā.

Es ļaužu balsis apkārt dzirdu,
Bet briesmas mani pavada,
Un jūtu sitam savu sirdi:
Ir dzīvei jātop savādai.

Ir citai jāklūst ļaužu dzīvei, —
Lai birzī zaļi zarotā
Zeļ tautas sadraudzībā brīvā,
Es esmu kļuvis karotājs.

GALS VĀCU VARAI

Vai jūras vējš man atrauj durvis vaļā?
Vai sienas šķiras, torņi plok un kalni,
Un meži zemu noliec galvas augstās?
Viss klusu kļuva, dzirdēju es skaidri,
Kāds aizsmakušā balsī tālē teica:
«Mēs nekarojam vairs. Mēs padodamies.»
Līdz Liepājai viss kļuva gaiši redzams:
No mājām pūļu pūļiem vāci spraucās
Zaļzilos mēteļos, ar tumšiem vaigiem.
Kā sapērti, tie soļus meta stīvi,
Un resnais majors nekliedza vairs nikni,
Un nešāva neviens uz mūsu bērniem. —
Bij vācu varai Kurzemē reiz gals.
Un jūra putās bangoja pret krastiem:
«Vairs vācu kuģi nenesīs mums nāvi.»
Un koki gatvēs šalkoja un dārzos:
«No mūsu stumbriem karātavas neaugs.»
Un dzīlēs dobji sāka zeme dunēt:
«Vairs bedrēs nemetīs tie manus ļaudis.
Tie manī iecirtušies bija nagiem,
Uz maniem akmeņiem tie rindās sēdās,
Tie manu druvu saldo maizi ēda,
Tie dzēra ūdeni no manām akām,
Un nevarēja izsvēpēt gadsimtos
No maniem mīļiem ciemiem vācu velnus,
Kas zīda manas tautas asinis.»
Kā saule ausa Sarkanarmija.

Dzied putni debesīs: «Mēs latvju zemei
Ar skaņām balsīm līksmi kalposim.»
Dzied latvju druvā, dārzā, laivā, namā:
«Mēs darbā krāšņu celsim dzimteni,
Ir latvju zemē vācu varai gals.»

1945.

STAĻINS UZVARĒTĀJS

Pret vācu kungiem mūžam degām naidā
Un gadusimtiem brīves blāzmu gaidām.
Tu aizstāvēji mūs no likstām ļaunām,
Tu viens mūs nepameti sūrā kaunā.
Mēs jutām, tava saule bārus silda,
Mēs zinājām, ka Staļins vārdu pilda.
Tu saulē cēli mūs, kad grimām postā,
Nāks atkal kuģi senā Daugavostā.
Vairs kāši nedzīro pa latvju mājām,
No jauna kuplu ražu klētī krājam.
Mēs sveicam tavu karotāju saimi,
Tā ceļu izcirta uz gaišu laimi,
Ar savu saimi uzticīgo, drošo
Tu izcīnīji uzvaru vispožo.
To malu malās apdzied tautas brīvas, —
Tu vadi cilvēci uz jaunu dzīvi.
Sauc tautas tevi — Staļins Uzvarētājs,
Degs mūžam mūsu sirdī vārds Tavs svētais.
Tev puķes zied pa latvju zaļiem mauriem
Ar cēliem ozolzariem, mūsu lauriem —
Lūk, vainagā vij latvji ziedus savus,
Kas rotā Tavu nemirstīgo slavu.

1945.

PIECDESMIT AIS

*Veltīts Literatūras un Mākslas
50. numuram.*

Piecdesmitais! teica snaipers priedē, —
Būs vēl citi, kamēr iznīks bars,
Vilkapūķi tikai lode dziedē.

Piecdesmitais! sauca meistars sirmais, —
Zeltains zib pa bruņām saules stars,
Jaunais tanks vēl nīknāk trauks kā pirmais.

Piecdesmitais! smejas meiča mundrā, —
Daudz vēl hektaru mans traktors ars,
Netrūks maizes kalnos, mežos, tundrā.

Piecdesmitais! vīrs teic darbā grodā, —
Daudziem ķieģeļiem vēl rokām spars,
Atzels mana dzimtā zeme godā.

Piecdesmitais! avīzi mēs skaitām, —
Tas tik sākums! Lai jums liesmo gars!
Jauna saule staro latvju gaitām.

1945.

MAIJA SVEICIENS

Prologs Dailes teatra Pirmā Maija izrādei

Trīs pavasarus maijs bij pagrīdē,
No visiem slēpa vizbuļacis zilās,
Bet sirds tam sita sūnu pazemē,
Un partizanu lodes sprāga silos.

Trīs pavasarus maijs bij svešzemnieks,
Bij pilnas vācu mūsu dzimtās mājas,
Bet brīvos ļaudīs plauka viņa prieks,
Pie draugiem sirds un roka spēku krāja.

Ik pavasari Maskavā bij maijs
Ar purpurkarogiem un gaišām dziesmām,
Un gāja kaujā strēlnieks sarkanais,
Lai glābtu mīļo dzimteni no briesmām.

Un laidās maijs ar Sarkanarmiju
Uz rietumiem pa negaisiem un vētrām.
No jauna ieradies viņš Latvijā
Ar liksmiem cīruļiem un zaļām mētrām.

Ir atgriezies pie brāļiem tālumnieks,
Un darbs un spēks tam knieš un kūšā delnā.
Ir padzīts mūsu tautas ienaidnieks,
Un sabrūk kāšu krusta vara melnā.

Ver maija puķes liegos plakstiņus
Un zilām acīm latvju ļaudis raugās —
Tie ar un apsēj brīvos tīrumus
Un apsveic tuvu, tālu brāļus, draugus.

Lai slava Sarkanarmijai, kas lenc
Pa vācu akmens migām zvēru sīvo!
Lai slava Staļinam! viņš draugs mums sens,
Viņš maiju atdevis mums liksmu, brīvu.

1945.

MĒS BALSOSIM

Mēs balsosim par taisnu likumu,
Kas paglābis mūs vētrās bargās,
Kas godā cēlis latvju tikumu
Un mūsu laimi droši sargās.

Mēs izraudzīsim ļaudis cēlākos,
Kas uzticīgi tautas godam,
Kas pilda tautas sapņus kvēlākos, —
Lai tiem mēs savas balsis dodam.

Lūk, vīrs, kas varens bija karotājs,
Kas baiļu nepazina briesmās,
Lūk, arājs, mūsu dzimtas barotājs,
Lūk, strādnieks, dižens kalves liesmās.

Tie mūsu zemes dēli možākie,
Kas gaišām acīm dzīvi pētī,
Lai darba vainagi visspožākie
Ar laimi mūsu valsti svētī.

Lai pilsētas, kas vācu dragātas,
Ceļ jaunam jūntam blakus juntu,
Lai laukos, dārzos ražas bagātas,
Lai roku nav, kas dīkā skumtu.

Lai karogs svēts, ko atvija
Reiz tie, kam dārga tautas laime,
Ar padomēm lai uzzied Latvija, —
Mēs balsosim kā viena saime.

Cits citam saucam brāļu derības,
Kurš pirmais savu balsi nodos —
Ar sauli pildās manas cerības,
Par brīvību es vēlēt dodos.

1946.

TAUTAS RAKSTNIEKAM
ANDREJAM UPĪTIM

Ir Robežniekos senie latvju laiki
Ar jauno dzīvi grodi kopā vīti,
Kūst Piektdā gada liesmās sārņu tvaiki,
Un raugās jaunekļi, kur liesmo rīti.

Uz sārtu ausmu meistars ļaudis vada, —
Viņš vecos māņus tiesā, prātus sijā
Un maskas norauj tiem, kas tumsai rada,
Kas elku priekšā ceļus loka bijā.

Par liekuļiem viņš māca skaļi smieties
Un glezno mielastus, kur dzīro budzis,
Kas posta vajātam sauc saldi: «Cieties!»
Kad nelaimnieku krata nāves drudzis.

Reiz vispasaules budzis jādzen projām
No krietno darba ļaužu saimes peklē, —
Sauc Spartaks tā, kas cīņā gāja bojā,
Sauc visi tā, kas jaunu dzīvi meklē.

No Kstiņinas, kur zaļas egles šalko,
Ar tautu meistars sarunājās kvēli.
Nav gadi salauzuši rakstu smalko,
Ap radītāju drūzmo jauni tēli.

Lai slava meistaram, kas savu dzīvi
Ar latvju tautu kopā sauļup vada.
Ar padomēm viņš cīnījies par brīvi,
Un viņa darbs aug lielāks gads no gada.

NO VĒSTULES BIEDRAM STAĻINAM

SVEICIENS

No bērzu birztaļām, no upju ličiem, pļavām,
No senču pilskalniem, no brīvām druvām savām,
No sirmām pilsētām, kas jaunā rosmē dūc,
No zelta liedagiem, kur jūras bangas stājas, —
No mīļās dzimtenes, kur tēvu tēvu mājas,
No pateicīgas sirds, no prieka pilnas krūts
Mēs sūtām sveicienu Tev, tautu glābēj Staļin, —
Tu esi latvjiem tēvs, mums padomjļaudis brāļi.

Pēc gadu simteņiem, pēc ciņām sūrām, ilgām
Mums dzīve paveras ar laimes tālēm zilgām, —
Mūs Sarkanarmija šai liksmā saulē ceļ.
Aiz upēm, ezeriem, aiz kalniem, cauri gāršām
Mēs dzirdējām arvien, kā uzvaru kaļ Tavi Maršali,
Mēs sajūtām ikviens — tie tumsas varu šķeļ.
Tu viņus vadīji, to zina galva sirmā,
To zina jaunekļi, kam dzīve posmā pirmā.

Tu mūsu brīves tēvs, un Tev mēs tagad teicam,
Kāds bij mums liktenis, līdz purpurzvaigzni
sveicām.

STĀSTS PAR AIZGĀJUSIEM LAIKIEM

Latvju zīle tālu laižas
Senos tēvu pagalmos:
Satumst acis, kas bij gaišas,
Naidnieks ceļas rietumos.

Iebrūk vāci Daugavgrīvā,
Posta, laupa, slepkavo.
Cīnās mazā tauta brīvā,
Latvju zeme asiņo.

Zemgaļi līdz galam karo,
Viesturs krīt un viņa pils,
Un visapkārt zib un zaro
Vācu šķēpu dzelžu sils.

Astoto jau gadu simtu
Vācu viltu pieminam,
Kā tie plēsa mūsu dzimtu,
Kas bij laipna ciemiņam.

Pieminām mēs drūmo jūgu,
Plūst no tālēm bāru vaids, —
Kopš tiem laikiem tautā rūga
Nemiers, dusmas, negants naidis.

Latvju zīle spārnus mērca
Asinīs un asarās,
Spēku zīda vācu ērce,
Saules nebij vasarās.

Spēku sūca, zemi zaga
Muiža, elles pereklis,
Zemnieks ara kunga vagā,
Muižā kungs kā zirneklis.

Gan bij ļauna vācu vara,
Nesadrupa latvju spēks, —
Dziļa doma tautas garā:
Liksmā, brīva saule lēks.

Bij mums zeme pilna ievu,
Liepu smaršas, kviešu sāts,
Minam draugus, — minam krievus, —
Cēla sirds, bez bailu prāts.

Latvji zili sadzirdēja
Gaišo vaļu sludinām,
Sajuta kā rīta vēju
Glāstām, ciņā mudinām.

Naski laidās zelta zīle
Pāri siliem, klajumiem:
Visiem tiem, kas brīvi mīlē,
Lai me aust no austrumiem.

*

Un gadi aizšalca un gadu simteņi,
Un vāci plosīja vēl mūsu dzimteni.
Bij poļu karaļi, un tronī kāpa zviedri,
Bet latvju zemniekiem kā senāk lija sviedri,
Lai vāci barotos, — un rīkstes švikstēja,
Tik kungam mantu krāt, to zemnieks drīkstēja.

Tam skolu nebija, kur gara gaismu smelties,
Ar tumsu gūlās viņš, ar gaiļiem bij tam celties, —
Bij vācu muižnieks kungs ar nikniem vagariem,
Ar siekstām, pagrabiem un sīviem žagariem.
Kungs latvjus nelaida pat debess kungam tuvu,
Tik dusmu pērkonī pār viņu galvām gruva.
Bij vāciets mācītājs un bargi tiesāja,
Kam trūka nodevu no druvām liesajām,
Kad lielam Pēterim bij vērti Rīgas vārti,
Ar jaunām cerībām mums ausā rīti sārti,
Pie krieviem atradām mēs draugus, palīgus.
Bet barons valdīja, ar galmu salīga,
Un zemnieks sadila kā senāk vācu klaušās,
Tik dainās veldzēja viņš savas bēdas gaužās.
Bet lai bij negants jūgs un nikni baroni,
Bij tautai spīts un spēks, un radās varoņi,
Un cēlās zemnieki pret ļauniem vācu kungiem
Ar dakšām, izkaptīm, ar smagām zaru rungām,
Un dega dumpja sārts tad katrā paugurā,
Starp daudziem desmitiem viskvēlāk Kauguros.
Tā auga tautas spēks, lai cik bij cīņa grūta.
Lūk, redzam, augstskolā jau zemnieks dēlu sūta,
Pats klusi cerēdams, ka gaisma pavizēs.
Lūk, rodas jauneklī kas droši avizēs
Pret vāciem cīņu sāk, un visukvēlāk
Cērt tālā Pēterpils, kur krievu draugi cēlie.
Tur Juris Alunāns ar dižo dainu krājēju,
Tur cīnās Valdemārs, — pie viņa gājēji
No malu malām nāk un stāsta savas bēdas,
Uz sirmo Maskavu ved tālāk laiku pēdas.
Tur dainu bites skrien, tur krājas pasakas,
Tur rodas palīgi, kad cīņas asākās.

Tai laikā slavu draugs kļūst Pumpurs redzīgais,
Viņš pieceļ Lāčplēsi, lai latvis dedzīgais,
Kā senā teika pauž, kauj atkal vācu pūķus
Un sarga dzimteni, un aizstāv darba rūķus.
Jauns gadu simtenis. Nāk strādnieks arenā
Un arī Latvijā sāk cīņu vareno.
Viņš raugās pasaulē, viņš saprast sāk, ka strādnieks
Ir visa ražotājs un visas tautas gādnieks.
Deg liesmās Piektais gads kā zobens zviļojot,
Bēg vācu kungi prom, tiem zeme grīļojas.
Ar krievu strādniekiem tad latvi kopā gāja,
Un Ļeņins priecājās, ka latvjiem krietna stāja.
Tad blakus strādniekam bij zemnieks, skolotājs,
Tie cīnījās, lai aust reiz dienas lolotās.
Bet tautas moku trauks vēl nebij pilnu mēru,
Vēl nāca soda laiks ar uguni un sēru.
Vēl nāca trimdas laiks pa rītiem, rietumiem,
Un zalves sprakstēja pa pilniem cietumiem.
Bet nerima vēl spīts, un drošos meža brāļus
Cits priekā, bailēs daudzinaja tālu.
Tai laikā radās vīrs ar balsi liesmainu,
Kas tautas nedienās par cīņu dziesmoja,
Un dziesmu vēsts, kas atnāca no Raiņa,
Ikvienam latvietim bij jauna spēka daiņa.
Viņš sauca Lāčplēsi no teiksmu pagātnes,
Viņš cēla nākotni pār bargo tagadni.
Tā spēkus krājām mēs, lai cīņai kājas autu,
Un draugos redzējām arvienu krievu tautu.
Tā kāva krustnešus uz ledus Peipusā,
No krieviem Daugava, mēs mītam lejpusē.
No krieviem idejas kā liesmas pretī šāvās.
Tās kaisli aizrāva mūs jaunās gara strāvās.

Bij viņu dzejnieki arvienu karotāji,
Un viņu vadoņi bij darba darītāji.
Kā brīves zelta zvans mums Leņins rītu sauca,
Ar viņa partiju mēs kopā cīņās traucām.
Mēs cīņās redzējām tad krievu vērienu
Un viņu ticību un spriego tvērienu.
Ai krievu tauta! sirds tev mīlē visu daiļu,
Tu esi laipnīga, bet briesmās nav tev baiļu.
Lai slava Krievzemei! tā drosmi mācīja,
Kad vēlāk uzbruka mums ļaunā Vācija.

*

Pasaules karu mēs pieminam pirmo,
Posta un bēdu kas radīja daudz.
Atmiņā ciemi deg, dūmi vēl virmo,
Dzelžainie vāciešu zābaki klauudz.

Pirmoreiz strēlnieki latvjiem tad cēlās,
Cerēja baronus projām reiz triekt.
Gadsimtu ciešanas sirdī tiem dzēlās,
Laiks bija muguru taisnu reiz liekt.

Kāvās tie Tīreļa purvā aiz Rīgas,
Sibiriets drošais bij latvietim draugs.
Dzirdēja skanam tie brīnišķas stīgas,
Koklēja sirdis: drīz ziedonis plauks.

Sažņaudza Latviju lietuvēns ļaunais,
Tikodams pēdējās asinis zīst.
Strēlnieki aizgāja cīņiņā jaunā,
Sajuta sirdis: jau austrumos svīst.

Oktobris liesmoja pērkona dārdos,
Muižnieku varai bij pienācis gals.
Strēlnieki spēkus smel, Leņina vārdos,
Nebaida strēlniekus svelme un sals.

Uzvijas Rīgā tad padomju karogs,
Janvarī deviņsimt deviņpadsmit.
Mēneši paiet, un likteņa svaros
Bēdas un ciešanas atkal jau rit.

Strēlnieki cīnījās dienvidos tālos,
Sarkanais Oktobris bija tiem svēts.
Cīņās tos sūtīja Leņins un Staļins,
Brīvības saule pār zemi lai lec.

Lielaajā saimē to bij tikai sauja,
Stiprus tos darīja mīla un naids,
Sarkanā Armija izauga kaujās,
Dižens bij latviešu varoņu skaits.

Viņus vēl Kromi un Perekops piemin,
Liekas, pie Donas vēl zirgi tiem dzer.
Latviešiem prātā vēl Ukrainas ciemi,
Krievija brīnišķu plašumu ver.

Mājās pa to laiku latviešu ļaudis
Veltīgi gaidīja — atausīs rīts,
Veltīgi cerēja — pašiem būs graudi,
Netiks vairs darba vīrs trūcumā dzīts.

Budži un naudnieki, tumsoņi sīvie,
Vāciešu lišķīgo sulaiņu bars,
Melsa un mānija, soliņa brīvi,
Cietumā meta, kam brīvs bija gars.

Muižu vairs nebij, bet muižnieki jauni
Satūka drīzi no saimnieku cilts,
Bezzemnieks sasēja nabaga paunu,
Strādnieks bez darba bij apsmiets un vilts.

Zeme bij okšķeru pilna un spiegu,
Draudēja svešnieku vara un bads;
Ļaudis lai krāptu, tiem žūžoja miegu,
Tālāk pār slieknsi lai neraugās skats.

Apsika dzīve kā purvainās gļotās.
Kur gan tie kalni, ko meklētājs kāps?
Dzimtene Latvija, kas tevi rotās,
Saulītē pacels, no naidniekiem glābs?

Dzimtene Latvija, kur tavi draugi,
Kur tavas dziesmas, kur Jāņdienu prieks?
Latvji uz austrumiem cerībā raugās —
Tur mūsu draugi, kas roku mums sniegs.

Sveicinām vareno brīvības zemi,
Sarkanās zvaigznes, pār Kremlī kas mirdz!
Staļin! Tu dzirdi? Mums glābiņu lemi!
Staļin, tu dzirdi, kā sit mūsu sirds.

SOLIJUMS

Zeļ latvju padomes, darbs visā zemē sokas,
No drupām Ķegumu ceļ vingras, stipras rokas.
Un laukos traktori kā maizes bites dūc.
Pār mīlo Daugavu no jauna liecas tilti,
Kur acis pametam, redz mundru darba cilti,
Un jaunas dziesmas skan no prieka pilnas krūts, —
Plaukst mūsu dzimtene un dziedē postu skarbu,
Un visur tevi sveic par mieru un par darbu.

Mums daudz vēl jāpaveic, mums darbā jālej sviedri,
Lai velti asinis nav izlējuši biedri,
Lai varoņcienīgus mūs cīnītāji teic.
Mums jāaug, jāmacās, lai jūtam prieku tavu,
Lai zvaigznes Latviju min pasaule ar slavu,
Lai tautu saimē mūs kā mīļus brāļus sveic, —
Lai godu dzimtenei ar savu dzīvi darām
Un padomjpilsoņi mēs līksmi saukties varam.

Tev, Staļin, sekojām pa lielo cīņu takām,
Tev solām visu veikt, ko visi kopā sakām.

1945.

D Z I M T E N E

Es ciemojos zemē no rietumu kāpām
Līdz austrumu ezeriem, ziemeļu siliem
Un sastopos visur ar radiem un draugiem,
Sīti liksma un brālīga latvieša sirds.
Un putekļi sajūk man ceļā ar smaršām,
Ko izdvašo liepa un vīgriežu pļava,
Un skalojas sviedri ar ūdeņu straumēm,
Ko preti man izsūta upe un strauts.
Es izsalcis esmu — viz galdauts man sniegains,
Kur laipnīga saimiece mielastu gādā.
Kļūst vientuļš man prāts — un no pavērtām durvīm
Sauc balsis: «Bez bailēm pār slieksni te nāc!»
Es lūkoju dziedāt, balss vienam nav droša,
Bet simti un tūkstoši līgo ar mani —
Pie Engures ezera Burtnieku dzirdū,
Un Slīteres mežkrajās Zilaiskalns dūc:
Ai dzimtene mīļā, ar tevi mēs augām
Kā stieбри ar stiebrēm, kā draugi ar draugiem.

Ai dzimtene mana, pa krāsmatu pelniem,
Pa drupām šai vasarā jāstaigā ļaudīm;
Tie apstājas sērās pie upuru bedrēm,
Kur brālis ir kāškrusta nāvē reiz mests.
Eet sarautas važas uz mūžīgiem laikiem,
Un latvieši padomēs sazaļo spēkā —
Mēs bijām kā sauja, kur smiltis skrien zibot,
Bet kļuvuši esam kā akmens un klints.
Bij kungi kā zirnekļi, kalpi bez mājām, —
Un tagad ir tauta, kas vienota darbā,
Un tagad ir saime, ko apstaro gaisma,

Un skrejsmilšu sauja ir kļuvusi valsts.
Mēs saritam kopā, mēs saaugam darbā,
Kas Padomju Latviju rūda un pušķo;
Kā saimnieki valdām mēs sentēvu zemē
Un piepildām to tik, kas pašu ir lemts —
Un viss, ko mēs ceļam, un viss, ko mēs darām,
Ir ziedojums dzimtenes godam un svaram.

Es eju pār robežām paceltu galvu, —
Man nokusīs kājas, tik dzimtene liela,
Līdz dienvidu dārziem ar smaršīgiem augļiem,
Līdz sniegiem, kur dienai un naktij pusgads,
Un visur es veldzējos sirsniņas ciemā,
Un visur zied brīvības, taisnības likums,
Un visur man prasa, un visi grib zināt,
Kā latvieši dzīvo, kāds Latvijas zieds.
Es apstājos Pamira klinšainās gravās,
Tur nodziedu dainu, man pretī skan cita,
Es apkampju ganu, un, pulksteņiem strinkšot,
Mēs dzirdam, ko sludina brīvības zvans:
«Lai ciņās un uzvarās, bēdās un priekos
Mēs dzīvojam kopā un dodamies sauļup,
Lai uzpošam mājas vislielākiem svētkiem,
Kad laimīgi saskanēs pasaules sirds.»
Ai padomju saule, kas tāls bij, ir tuvu,
Ar tevi es mājas un pasauli guvu.

PADOMJU CILVĒKS

Tu esi iznācis no kauju liesmām
Kā apskaidrots. Vēl prātā vakars tāls
Ar rūgtām ciešanām un nāves briesmām,
Vēl sūrme dvēselē kā rētā sāls —

Bet staru vainags apvij tavu pieri,
Un acīs vizuļo jau laimīgs smaids, —
Tik esi gaišs, tik esi atkal mierīgs,
Cik vētrains, svelmains bij pret zvēriem naidis.

Tu valdi puteņus un uzveic ledus
Un zemes tumšās dzilēs ielauzies;
Rit tavu dravu šūnās smaršīgs medus,
Pat tuksnesis ir zaļot pamodies.

Tu darbam noņem kauna pilno lāstu,
Kur cilvēks cilvēkam bij ļauns kā vilks;
Tu tagad zini pasakainu stāstu
Par dzirkstelēm, kas līst kā lietus zilgs —

Par baltām ugunīm, kas krāsnīs zvēro, —
Kā rūda vecā pasaule tur kūst, —
Tu vienam mērķim savus darbus mēro,
Cik gaiša, brīva ļaužu saime kļūst —

Un vienam mērķim citu darbus vēro,
Cik viņiem brāļu lielā laime rūp,
Lai saulē nāk, kas pakrēsli vēl sēro,
Lai netaisnības drūmās važas drūp.

Arvienu lielāka ap tevi saime,
Tavs karogs ceļu rāda liesmodams,
Kur ciņās izplauks visu ļaužu laime,
Kur pacelsies reiz brīvo tautu nams.

D Z I E S M A

Es dziesmu dzirdēju no bērzu birzs,
Vairs gaišā dzīve nesairs.

Vai tu tur gavilēji, meitene?
Man likās, skūpstu lūpās jutu es.
Vai tava balss tā bija, dzimtene?
Kā mātes glāstu pierē jutu es.
Vai tu tā biji, svētā brīvība?
Kā liesmu trīsas sirdī jutu es.
Kā zaļās lapās šalca dzīvība!
Cik daudz tai veidu, aizgrābts jutu es.

Es dziesmu dzirdēju no bērzu birzs,
Tā dvēselē vairs nenomirs.

M Ā C Ī B A

Cik daža mācība ir neparasta —
No veca vīra smelies jaunību,
No simtgadējā gara dedzību,
Tev rūgtā brīdī gadi liekas nasta,
Un jauno acu zilais mirdzums skauž,
Kā nemitīgas smiltis mirkļi grauž.
Ej, uzšķir Džambulu. Cik tam bij gadu?
Tepat jau simts! Un laiku ilgo kņadu
Viņš izdzīvoja tā, kā izdzer kausu
Līdz vīna lāsei beidzamajai sausu,
Un saulains bij līdz galam viņa spēks.
Par sauli priecājies, kas rītu lēks,
Jo padomjzemē katra mīļa stunda
Ir brīnumainu notikumu junda, —
Kur purpurzvaigznes spīd, tur sabrūk ļauns,
Ar zvaigznēm kopā būsī mūžam jauns.

KĻAVZIEDU RINDAS

Ir jauka kļavu ziedos Latvija.

Ar zaļo zāli priecīgs avots runā,
Krīt viņam mutē zeltains ziedu čemurs. *met*
Ar kailu galvu pirmā pērkonduņā
Kluss klausās sējējs laukā. «Liecos zemu
Un rudu mālu kamu sauļā ņemu.
Mans Salnis nemierīgi vagu kārpa,
Drīz dzīve plauks kā kupla graudu vārpa.» *s. m.*
Lūk, zeltains ziedu čemurs krīt pār ceļu,
Kur pavasaris aiziet vēju šalkās.
Viņš aizved līdzī tumšu pulku veļu,
Viņš apber ziediem tos, kas laimes alkās -
Zem smiltīm varoņslavu mūžam valkās, —
Vēl viņu dārgās sejas rādās klusi,
Bet laiks šķeļ dzīvības un nāves puši.
Lai viņu mīla paliek dziļi sirdī
Par avotu, kur mūžam spēku smeltu,
Lai aizmāršīgos, gausos doma tirdī:
Ko dari tu, ko dari tu, lai celtu
Tiem pieminēkli, spožāku par zeltu?
atg. Ir pavasaris simtkārt dārgāks kļuvis
Tam, kas no asins tīrumiem to guvis,

Jau bēdas zūd kā bāli sārta migla,
Uz prieku maina cilvēks dzīvi savu.
Uz nākotni skrien sapņu zīle žigla,
Un, darbā svētu ceļot varoņslavu,
Redz latvji dzimteni kā zelta kļavu —
Kur eji pirmo miera pavasari,
Tev pretī liecas jaunas dzīves zari.

metamorf
Madonnie l.
slabā algom.
metaf

Ir jauka kļavu ziedos Latvija.

S A T I K Š A N Ā S

Vai esi dzīva, senā pilsēta,
Pēc moku pilnās, tumšās vācu nakts?
Tā vaicāju pats sev, kad atgriezos
No tālas malas mīļā dzimtenē.
Tu esi brīva. Sveiciens tev!

*

Es domāju par tevi mūždien,
Un ieraudzīju tālā jaunībā
Uz sola kādu zaļā alejā,
Kas bija laimīgs toreiz pusbadā,
Pār grāmatām kā apmāts noliecies.
Ai, ilgas dīvainas man dvēseli
Tik saldi un tik bargi plosīja,
Ka tā kā mēnessērdzīgs staigāju
Pa vidu braucējiem un kājniekiem.
Bet allaž sajutu pus pasakā,
Pus nomodā sev blakām gājēju,
Kā plīvursegtu daiļu sievišķi.
Tai acis zibēja kā zilgans zelts,
Un lūpas čukstēja: «Tu esi mans.»
Kas bij šī čukstētāja svešādā?
Es zinu tagad, Muza staigāja
Man tolaik līdz pa Rīgas akmeņiem,
Pa kāpnēm nāca jumta istabā,
Pusžēlojot, pussmejot zvērēja:
«Tu esi mans uz laikiem mūžīgiem,
Tik vienai zvaigznei allaž uzticies,
Ko iemīli, no sirds tam atdodies.»

Ko milēju es tad? Man prātā nāk
Tik dzeja, — šalc kā palu ūdeņi,
Kas mani sauca projām nezin kur
Pusnomodā, pussapņos pasaulē.

*

Un gadi skrēja. Vecos Rīgas torņus
Tie purināja pamosties no miega,
Tie nemierpilni spraucās pagalmos,
Tur gadusimteņiem pie smagiem galdiem
Aiz ciešiem slēģiem vācietim bij dzīres.
Ar bīskapu un ķēniņtīstokļiem
Pa vidu atraugām viņš lielījās,
Ka viņš šais mūros valdījis un valdīs,
Ka viņš pār ļaudīm, upēm, kuģiem kungs.
Kā augstā rāte satrūkās, kad karogs
Kā liesma aizdegās pār sirmo pili
Un vecie kungi izšķīda kā migla, —
Kād deviņpadsmitais bij ausis gads
Un strēlnieks sarkanais ar latvju daiņu
Caur puteņiem uz ziedoni mūs veda.
Ai mīlā pilsēta, vēl daudz bij likstu,
Vēl daudz bij ciešanu un dziļu rētu,
Un niknu važu daudz vēl, tumšu melu,
Kas aplīpa ap taviem likteņiem.
Kā sagūstītu daiļu verdzeni
Uz tirgu tevi veda jaunais lielkungs,
Kā mantu tevi izdālāja budzis.
Un atkal karogs sarkans uzvijās,
Bet laimes gads bij īss, un ļauna nakts
Pār tavām ielām drūma nogūlās,
Pa gadusimtiem nebiji tik tuvu

Nekad tu iznīcībai, staltā Rīga,
Kā kāša krusta melnā jūgā.
Dzen aukstus šermuļus šis drūmais laiks,
No pagrabjiem un lūkām, kailām drupām,
No cietumiem un baigām noietnēm
Uz mums vēl raugās moku pilnas sejas.
Lai slava tev, tu drošā pilsēta,
Un tavai darba tautai cildenai,
Kas vācu jūgā nenolieca galvu
Un sagaidīja austam padomjzvaigzni.

*

Lai kādas zemei plūda pāri bangas,
Man Rīgas zaļās gatves šalkoja,
Es viņās laimīgs jutos kā nekur
Un allaž manīju sev blakus Muzu.
Tai vaigs kā rīta blāzma mirdzēja,
Kad viņa mācīja man brīves dainas,
Kā rudzu puķes tumši zilās acis
Uz mani raudzījās, kad zvaigžņu naktī
Ap mani domas pulcējās un sapņi.
«No dzīves neaizklisti projām, dzejniek,
No zvaigznēm lejup pagriezies uz zemi,
No sapņiem darbā pagriezies un cīņā.»
Un pārmetums man dziļi smeldza sirdī,
Kad Muzas balsij biju klausīt gaus.
Kā šķelme viņa uzsmaidīja man,
Kad iemīlējies maldījos pa ielām,
Pie mīļās loga stāvēju kā apburts
No vakara līdz rīta pirmiem stariem.
Tad Muza čukstēja man vārdus saldus,
Kur cerības ar sāpēm sajaucās

Kā asa sāls ar vērmelēm un medu
Un kuros glābiņu es atradu.
Ar tevi, tevi, senā pilsēta,
Man saistās viss, kas sirdij mūžam dārgs.
Vai pavasaros akmens klonos puķes
Kā teikā tavos kuplos dārzos zied,
Vai rudens vējš dzen lapu virpuļus
Un putas augstu uzšļāc Daugava,
Un sniega mākoņi pār torņiem veras.
Ir manai sirdij dārga pilsēta,
Kur mīlu izjutu, kur draugus sveicu,
Kur spārnus plēta mani dzejas putni,
Kur atausa man sarkans brīves rīts,
Kad Rīga kļuva padomjilsēta.
Kad atkal tikāties, man sirds bij bēdu
Un prieku pilna. Tavas brūces dziļas,
Bet jauns tavs gars un spēka pilnas rokas,
Tev pašķīrušās jaunas, zaigas tāles.
Tu esi brīva, cēla. Sveiciens tev!

1946.

RĪTA DZIESMA

Vai ir rīts, vai novakaro, —
Zelta birtala man zaro,
Manā logā saule staro
Katru dienu zvīlāka,
Dzīves rosme mīlāka.

Dzirdu, kā pēc ziemas miega,
Nākdama no nakts un sniega,
Skan jau cīruļdziesma liega, —
Sirdī dziesma glabājās
Jaunām dienām labajām.

Tad, kad debess pilna rožu,
Domāju par saimi spožu,
Sūrā darbā mundru, možu, —
Valdot šalkas brāzmainās,
Ķegums staro blāzmaināk.

Jauni pulki darbā stājas,
Zelta lāsēm spēki krājas, —
Saule apspīd latvju mājas
Katru rītu zvīlāka,
Padomjzeme mīlāka.

S A T Ū R S

1940.—1941.

	Lpp.
- Miera valsts	9
Burts	10
Brīvības sargs	11
- Amuras lāse	12
Bataljons	13
- Maijs	15
- Kremli satiekas brīvas tautas	18
Padomes	20

CEĻA MAIZE. 1941.—1944.

Sirds	27
Cielaviņa	28
No <u>piezīmju</u> grāmatas	29
No kādas vēstules	30
Svīres	31
Draugiem	32
Andrejam Upītim	33
Ieraksti grāmatās	35
Francijai	37
Lietuvjiem	38
Kupalas piemīpai	39
✓ Krievu tautai	41
Leņins	44
✓ Abele un šautene	46
✓ Padomju sievietes	47
✓ Saruna kolonu zālē	49
Metro piestātnē lietū	54
Mājup	55
«Cīņas lasītājam	57
Tālu un tuvu	59
Bērzi, ai bērziņi zaļi	61
✓ Latviešiem Savienībā	62
✓ Cīruļi, kas redzējuši Latviju	64
Dzīvā valoda	66
Ir divas Eiropas	67
Tiem, kurus mulsina vācieši	69

	Lpp.
Līgotāji Latvijā 1943.	70
Kaija sauc vētru	71
Runā brīvie latvieši	72
✓ Tai pašā reizē	74
✓ Latvieši dodas kaujā	76
✓ Spītīgais	78
Strēlnieka sapnis	81
✓ Klusais drošais	84
Latvju zīle Kremļa tornī	86
Aizbraucējiem	88
Šoferis	90
Pie frontes maizniekiem	92
✓ Sarkanā Armija	94
✓ No Jaungada prologa	95
✓ Staļingrada	103
Trofeju izstādē Maskavā	105
Maskavas saluts	107
Sveiciens Padomju Latvijai	109
✓ Lāčplēsis	110
Ceļa maize	112

1944.—1946.

Par nākotni	119
Zied Maskavā liepas	121
Latvju balss	123
Maskava	127
Padomju Latvijai	129
Padomju meitene	130
Latvju zēns svētkos	131
Oktoobra zvaigzne	132
✓ Gadu maiņā	133
Oktoobra saruna	135
Lielais oktobris	139
Rīgai	146
Sarkanai Armljai	147
Saruna	149
Cērt!	151
Uz kauju!	152

	Lpp.
Padomju karavīrs Vācijā	153
Gals vācu varai	154
Stajins Uzvarētājs	156
Piecdesmitais	157
Maija sveiciens	158
Mēs balsosim	160
Tautas rakstniekam Andrejam Upītim	162
No vēstules biedram Staļinam	
Sveiciens	163
Stāsts par aizgājušiem laikiem	164
Solījums	171
✓ Dzimtene	172
✓ <u>Padomju cilvēks</u>	174
Dziesma	176
Mācība	177
Kļavziedu rindas	178
Satikšanās	180
✓ Rīta dziesma	184

Ян Судрабкани
В БРАТСКОЙ СЕМЬЕ

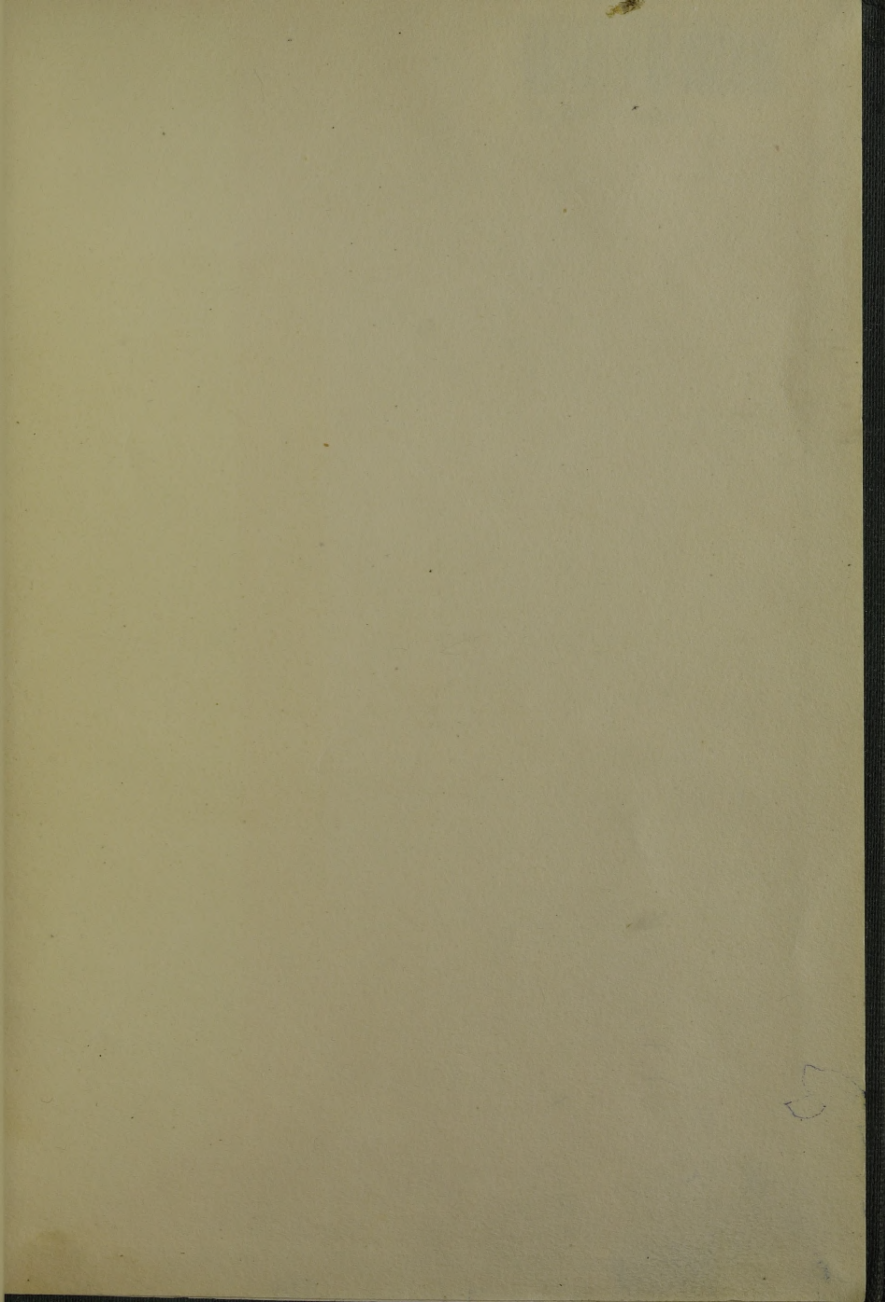
На латышском языке

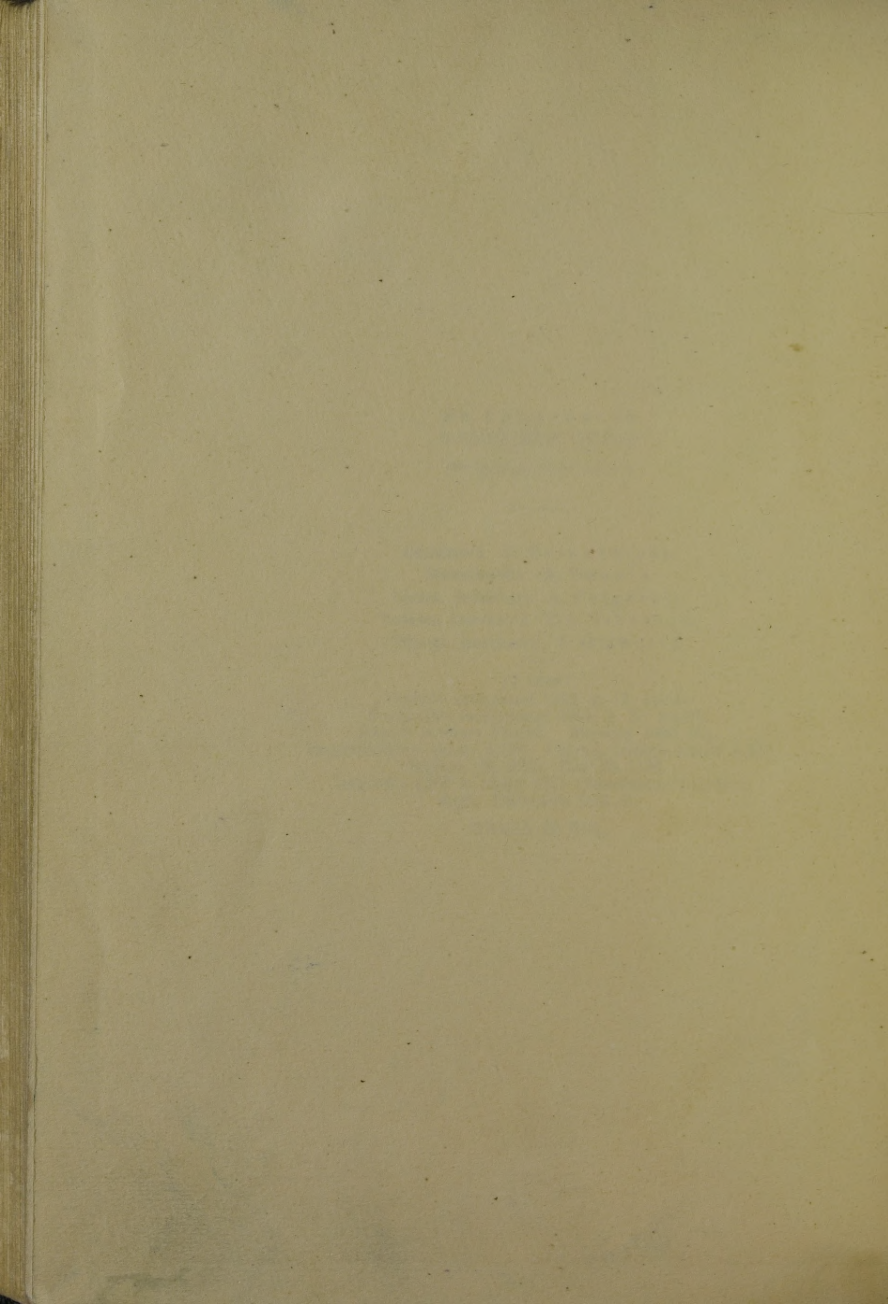
Redaktore C. Palkavnieks.
Mākslinieks R. Dzenis.
Techn. redaktors A. Balgalvis.
Izdevn. korektore Dz. Viksnina.
Tipogr. korektors F. Gilberts.

JT 07927.

Nodota salikšanai 1948. g. 17. aprīlī.
Parakstīta iespiešanai 1948. g. 27. maijā.
Papīra formāts 73x103. Metiens 5000 eks.
Iespiedlokšņu skaits 5,875. Izdevn. lokšņu skaits 8,331.
Izdevn. № 1557. Pas. № 1134.
Iespiesta LPT 2. tipografijā «Sovetskaja Latvija»,
Rīgā, Dzirnāvu ielā 57.

MAKSĀ 10 RBL.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309065499

